

Olcso cseh ágytoll!

3 kilo - új foszított 9.00 K.
jobb 12 K. fehér pehelypuha foszított 18 K. 24 K. hófehér pehelypuha foszított 30 K. 36 K.
Szállítás portmentes, utánvét. A kieséres és visszavétel portmentes ellenében megengedjük. 10914
Benedikt Sachsel,
Lobes 279.
Post Pilsen, Böhmen.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

10468

VASÁRNAPI UJSÁG

39. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS FŐMUNKATÁRS: KISSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, Szeptember 25.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt: egész évre 24 korona, fél évre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, fél évre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával): egész évre 10 korona, fél évre 5. Külföldi előfizetésekre a postalgó megfizetésű vitelljű társaságnak.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánkká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógykezelés elhajtja a túlságos embonpoint eszalattalanul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a tika minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy üveges ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvételt K 6.75.
J. Ratió, Pharmaciaen, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).
Raktár Berlinben: **B. Hadra,** gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.
Ausztria-Magyarországban: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10467

Hazai gyártmány! KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG! ELSŐ MINŐSÉGŰ PEZSGŐ.

KLEINOSCHEG TESIVEREK csász. és kir. udvari szállító pezsgő pinczéi BUDAFOK. 10301

Gyermekápolás anyák számára.

A csecsemő táplálása és ellátása egy éves koráig.

írta: **Dr. Massanek Gábor** gyermekorvos. **Ára 3 korona.**

A gyermek ápolását, táplálását, a gyermek születésétől egy éves koráig népszerűen megírta tárgyalja e könyv. Orvosi tanácsal szolgál és megovja az anyát és gyermekét a babonás tanácsok követésének káros következményeitől. Mindarról felvilágosít, amit egy művelt anyának a csecsemőről tudnia kell.

Az egyes fejezetek tartalma:
A csecsemő első ellátása.
A szoptatás.
A mesterséges táplálás.
A csecsemő fejlődése és ellátása 1 éves koráig.
A csecsemő betegségei.
Az emő kezelése.

E nagytartosságú, minden anyának nélkülözhetetlen kézikönyv kapható:
LAMPEL R. (Wodianer F és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Hosszas kísérletezés után sikerült **P. BOYER** párisi (Boulevard Strassbourg 12.) gyógyszerésznek egy oly gyakorlatias és elismerésre méltó szert föltalálni, melytől a haj egyszerű bedörzsölés után természetes hullámos lesz és hullámosságát 10-12 napig megtartja. Bizonyított dolog, hogy a sütés a haját rövid idő alatt tönkre teszi, de meg oly sok fáradtsággal jár, hogy igen sok hölgy inkább lemond a sütött hajról, minthogy haját tönkre tegye, vagy pedig naponként órák hosszágig sütögesse. De legfőbb sikere ezen szernak, mely „**Óndulatrice**” néven jön for-

galomba, hogy az nem oly kikömlizott, mesterkelt hullámossá teszi a haját, mint a sütővas, hanem mint az itt föltüntetett fűrés látható, szép lapos, természetes hullámossá. Orvosilag felülvizsgálva, teljesen ártalmatlan. Festett hajaknál is használható. Számtalan elismerő levél. Egy üveg „**Óndulatrice**” ára 3 korona. Megrendeléseket utánvét mellett eszközöl a magyarországi főraktár:

Vanicsek Gyula, 10603 női fodrász, Budapest, IX., Soroksári-utca 16.

Kocsi-gyártás. 10582

Budapesti kovács- és kocsigyártóipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucarnok-Szövetkezet, Budapest, VII., Kerepesi-út 72. Ajánl mindennemű hintókocsit.

Többszörösen kitértetve. **A legmegfelelőbb, legszebb** Alapítási év 1879.

nász- vagy névnap, születésnap, jubileumi, alkalmi és ünnepi ajándék

egy életnagyságú arckép, mert nemcsak kálmás meglepetésül szolgál, hanem egyszerűen mindegyikre szoboralkalmas és ünnepi értékű marad. Ugyis mint emlék (különösen megholtakról) kiválóan alkalmas. Ezek az arcképek minden beküldött fényképről (sőt csoportokról is) elkészíttetnek. Fényképek teljesen épen visszaküldetnek. A leghűbb hasonlóságért és tarossáért teljes kezeség vállalatik. Alak: 40 : 30 centiméter. Ára: 3 forint. Szállítási idő 10 nap. Száz meg száz elismerő levél minden, még a legmagasabb körökben is; bárkinek tekintés végett megmutattuk. 10539

BODASCHER SIGFRIED kitértetett arcképfestészeti műterme **BÉCS, II., Praterstrasse 61. sz. BÉCS.**
Óvás!! Megértéért, hogy ügyelők jelentek meg a feleknél s meghatalmazás nélkül képviselőmneként mutatkoztak be. Ezért mindenki óva intek az ilyen emberektől és kijelentem, hogy sem utazom, sem ügyelőkön nincsen. A ki meg akarja óvni magát károktól és jól, szolidán akarja magát kiszolgáltatni, forduljon egész bizalommal közvetlenül a már 1879. óta fennálló műterembe, Bécsben, II., Praterstrasse 61.

Mindenütt, minden gyógytárban kapható.

A házbán és az uton nélkülözhetetlen szernak van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatású rossz emésztésnél és a vele együtt fellépő betegségeknek, mint felhőfűgés, gyomorégés, székrekedés, sav képződés, túlteltség érzete, gyomorgöres, étvágytalanság, katarrhus, gyuladás, gyengeségi állapot, felhűvadás stb., stb. Működik mint göres- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkaoldó és tisztító szer.
Postán legkevesebb széküldés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.
Kicsinybeni eladásnál a raktárakban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ketős üveg 60 fillér.
Ügyeljünk az egyedül törvényileg bejegyzett zöld apáca védjegyre: „Ich dien.” Egyedül ez valódi.
Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsamgyártmányok viszonteladása törvényileg tilva van. 10547

Thierry A. gyógyszerész Centifolia-kenőcse

fődalomszűntető, puhító, oldó, hűző, gyógyító stb. Legkisebb postai széküldés 3 tégely 3 K 60 fillér. Kicsinybeni eladásnál a raktárakban 1 K 20 fillér tégelyként. Főraktár Budapest: **Török J., dr. Egger L. I. gyógyszer-tára;** Lugoson Veres. Követlen rendelések ezimzendők: „Schutzengel Apotheke” és A. Thierry in Pragrad bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Az őszeg előzetes beküldése esetén a szállítást egy nappal előbb történik, mint utánvételt és az utánvételt pótdíj is megkapható, így ajánlatosabb az őszegyet előzetesen utalványozni és a megrendelést a szelvényen eszközölni és a pontos címzet megadni.

A JAÁKI TEMPLOM RESTAURÁLÁSA.

Házánk egyik legnevezetesebb Árpád-kori műemlékét, a jaáki templomot restaurálása után fényes ünnepélyvel szentelte fel gróf **Széchenyi Miklós** győri püspök szeptember hó 18-ikán.

A jaáki apátság történetének első biztos adata 1256 május 2-áról van kelezve: ekkor szentelte fel először **Omode** győri püspök. Az apátság alapításáról szóló feltevések egyike **Bátor Oposnak** fiát, Jaákat említi mint alapítót, ki állítólag a Szent István idejében bevándorolt Venczelin nemzetségéből származott. Ezt a feltevést azonban megzafolta a vaskvári káptalannak 1325-ben **Róbert Károlyhoz** küldött jelentése; ejelentés szerint ugyanis a Jaák nemzetségbeli **Nagy Márton** volt az apátság megalapítója. **Róbert Károly** 1331-ben a jaáki apátságról már említi, hogy azt elődei, a szent királyok annyira kiváltsággal és adománnyal tüntették ki, hogy a monostorban ötven szerzetes élt minden szükségessel bőven ellátva.

Magának a templomnak építése idejét **Henszelmann Imre** a XIII. század derekára teszi. **Ipolyi Arnold** a tatárjárás előtti korba helyezi, **Eitelberger** bécsi műépítő az apátsági templom stílusából ítélve szintén a XIII. század első feléből származottnak véli a bazilikát, melynek apátja már 1240-ben szerepelt. A felszentelés ideje (1256) a vitakozást fölöslegessé is teszi, valószínű lévén, hogy csakis már befejezése után szentelték fel a francia-román stílusnak csúcsos elemekkel vegyes híres szépségű építményét.

A jaáki konvent történetének csak töredékeit gyűjthetnünk össze s nagyjában egyezik az a középkor többi klastromainak történetével. Virágzás és pusztulás, küzdelem a birtokokért, lelkes főpapok munkája a fegyelem meglazulásával váltogatták egymást, mignem a Szent Benedek-rend birtokából az apátság patronátusa **Bakocz Péternek**, az Erdődy-család megalapítójának birtokába került, s **I. Ferdinánd** idejétől kezdve folyton a grófi család által adományozott. Egy ideig **Zrinyi Miklós**, a szigetvári hős gyakorolta a patronátust, a ki **Forgách Ferenc** nagyváradi püspök vádjára szerint akként jutott hozzá, hogy eljegyezvén 1557-ben Erdődy Péter leányát, hozományképp a monyorokereki uradalmat átvette, a házasságot azonban nem kötötte meg. Lehet azonban, hogy zálogban jutott a

A JAÁKI TEMPLOM A RESTAURÁLÁS UTÁN.

Kollányi Ferencz Jaáki apátjának fényképe.

KOLLÁNYI FERENCZ JAÁKI APÁT.

Széchenyi Miklós 1892-től tíz évig viselte az apáti méltóságot, buzgón szorgalmazta a restaurálást, melyet az ezredévi kiállítás történeti csoportjának egyik épületén bemutatott s általános, nagy tetszést keltett főkapu országosan aktuálisá tette s melyre az időközben győri püspökségre emelkedett Széchenyi gróf szintén 10,000 forintot ajánlott fel. A műemlékek országos bizottsága báró Forster Gyulának buzgólkodása folytán elkészítette a terveket s a restaurálás Schulek Frigyes műegyetemi tanár és Gyalus László műépítő, iparművészeti iskolai tanár tervei és vezetése alapján nyolcz év alatt befejeztetett.

A jaáki bazilika a francia-román stílus egyik legérdekesebb alkotása. Valószínű, hogy első tervezői a régi *Sabaria* helyén fennmaradt pogány templom köveinek felhasználásával akarták kezdeni az építést. Három hatalmas gránitoszlop ma is ott áll a templom előtt, de úgy látszik, az építési terveket készítő francia szerzetesek visszaretentek a gránitépítkezés nehézségeitől s a könnyebb, faragásra alkalmasabb mészkövet választották. E kőből épült a bécsi Szent István-templom is, melyhez, mint a jaáki bazilikához, a sopronmegyei szent-margiti kőbánya szolgáltatja az anyagot. A jaáki templom három, eredetileg kereszthajó nélkül tervezett bazilika. Az eredeti alapterv azonban már az építéskor számos változást szenvedett, minek nyomai majd mindenütt észrevehetők. A főkapu román félkör ívezete gót csücsívbe megy át; az éjszaki, kívülről öt sikra tagolt falnak az oldalhajóban négy boltozat felel meg. E miatt lehetetlen is volt az éjszaki mellékhajóban ablakokat alkalmazni, úgy hogy a felső világításra a déli oldalon tört ablakok szolgálnak, melyek a déli hajóban a csücsíves boltozattól feltűnő eltérést mutatnak. A főhajó eredetileg egyenes fáfödénnyel bírt és az 1663. évben *Folnai* apát idejében építettett dongaboltozattal.

A tornyok tetőzetét csak a zsámbéki templommal való egybevetés után állapították meg akként, hogy piramis kőszüveggel fedjék azokat, lebontván a XVII. században hagymaalakú kősisakkal, később pedig nyolczszögű piramis tégla-süveggel fedett tornyokat, melyeknek anyaga a nehéz kőszüveget el nem bírta volna. E kőszüveg, miként a pécsi bazilikánál, első pillanatra nehézkessé teszi a templomot, de a stíluszerűség kedvelői bizonyára megnyugosznak benne.

A remek főkapun csak a négy felső szoboralak maradt sértetlenül. Az apostoloknak, valamint a főkapu balján fülkében elhelyezett s a kis Szűz Máriát ölelben tartó Szent Anna szobrainak fejét a vallási villongások idején leütötték s a Folnai-féle helyreállításnál nagyon is eltérő barock stílusú feketeket tettek fel helyükbe. A tympanonban levő Krisztus-szobrot annyira megrongálta a tűz, hogy teljesen újat kellett helyébe készíttetni, a mely az összes többi szoborművekkel együtt Kopies budapesti szobrász vésőjét dicséri. Különösen kiemelkednek a három hajót be-

záró apszisok, melyek közül az oldalhajók apszisait csigavonalban faragott kőtetőzettel, a főhajót vörös rézzel fedték. Az ablakok, a párkányzat, az éjszaki tornyon levő rózsablaik igazi remekei a román stílusnak, míg a főkapun, de egyebütt is, az átmenet a gót stílusig szinte természetesnek tűnik elő. Az oszlopokon a római és román elemek váltakoznak s néhol a magyar stílus kutatói is találhatnak érdekes jelenségeket.

Műtörténeti értékét a bazilikának a világhírű főkapu mellett éppen az átmeneti formák adják, melyeket a restauráció művészi gondossággal őrizett meg. Ebben báró Forster Gyula nagy műizlése mellett Gyalus Lászlónak, a restaurálás vezetőjének van fő érdeme.

A felszentelés ünnepére Kollányi Ferencz jaáki apát gróf Széchenyi Miklós győri püspököt, az első felszentelőnek utódát, az Erdődy gróf család vérszerinti tagját kérte fel, a ki *István* Vilmos szombathelyi és *Kutrovácz* Ernő címzetes püspökökkel fényes ünnepélyvel szentelte fel a régi fényébe visszaállított, a magyar művészet munkaképességét s a kormány áldozatkészségét hirdető műremeket. A restaurálás összes költségei 334,000 koronát tettek ki s a rendelkezésre állott összegeken kívül a műemlékek országos bizottsága útján nyertek báró Forster Gyula buzgólkodásából fedezetet.

A jaáki apátság történetét gróf Széchenyi Miklós írta meg egy valódi díszműben. Részletesebb leírása most van sajtó alatt a műemlékek országos bizottságának kiadványai között.

Az apátság jelenlegi birtokosa, dr. Kollányi Ferencz, a Nemzeti Múzeum Széchenyi-könyvtárának őre, a ki fényes vendégséggel fogadta a felszentelésre érkezett egyházi és világi előkelőségeket s a ki mint történetírő is jelentékeny művekkel gyarapította történeti irodalmunkat.

A JAÁKI TEMPLOM PORTÁLÉJA A RESTAURÁLÁS ELŐTT.

ŐSZI RÓZSÁK.

Őszi rózsák, szegény őszi rózsák,
Mít daloltam egykor rólatok!
Illattalan színes piperének
Sajnál, vádolt akkor az az ének...
Őszi rózsák megbocsássatok!
Vezekelve, sírva hódolok.

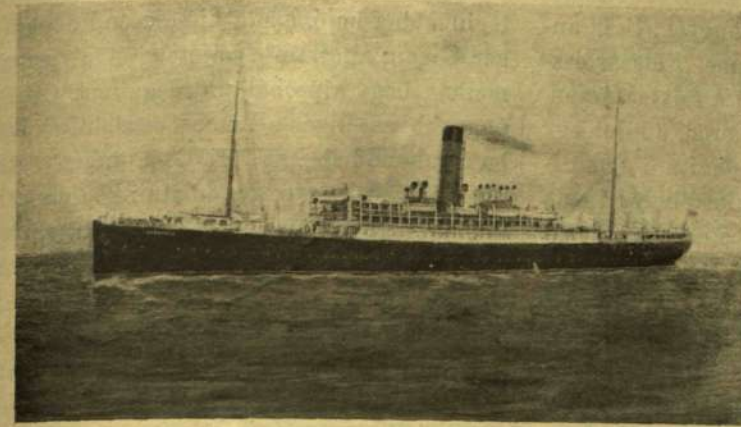
Ősz utóján íme utra keltem
Messze-messze temetők felé...
Sok-sok éve már, hogy arra jártam
Illatozó, fényes, tünde nyárban...
S halk lehellet — tán a holtaké —
Nyári rózsák illatát vivé.

S ősz utóján hogy most utra keltem
Sírhalmodhoz, édes jó anyám,
Sírhalmodhoz, édes jó hugoskám, —
Tudtam nem vár rózsáit ott rám,
Tán levél sincs már a rózsafán,
Rózsafátok sem áll már talán!

Hisz ki biznék bérelt gondozókban?
De csalódtam! Óh, nem-bizni: bűn!
Sírotoknak hí volt gondozója,
Ha nem nyílt is immár nyári rózsá,
Sírotokon őszi bús derűn,
Őszi rózsák nyíltak százszínűn...

Őszi rózsák, édes őszi rózsák
Óh hogy addig nem kedveltelek! —
Illattalan nekünk virulástok,
Ti tudjátok: mért! Gyöngéd virágok,
Illatok nem felénk lebeg —
Holtaknak, a sírba külditek!

Teletkes Béla.

A «SZLAVONIA» HAJÓ.

A BOULEVARD ÉS RAKPARTOK ALGIRBAN.

JEGYZETEK AMERIKAI UTAMRÓL.

Irta Urmánczy Nándor.*

Augustus 12.

Régen háromnegyed 10 órakor a hajókürt hatalmas bűgása közben megindult a «Szlavonia». A sürgés-forgás megszűnt, mindenki a korlátokhoz tódult, hogy a parton álló ismerőseit még egyszer köszöntse. Kendőlobogtatás, egy-egy hangosabb üdvözlés s hajónk hátát fordított *Fiuménak*.

A korláthoz támaszkodva, a távolodó partokat, a még mindig integető tömeget nézve, szerettem volna azt az érzést megállapítani, a melyet bennem ez a jelenet keltett. De nem tudtam, csak valami lehangoló, nyomott, szomorúság felé hajló érzés borult kedélyemre. Egy-egy emléket, egy-egy arczot hoztak élemlémeim s úgy vettem észre, egyáltalán nem jut eszembe Amerika...

Augustus 13.

Az első huszonnégy órán túl vagyunk. Végig hajóztunk az Adriát, most *Brindisi* előtt délnyugatnak kanyarodva az olasz csizma sarkát készülünk megkerülni. A tenger nyugodt, de nem mozdulatlan: apró, ártatlan hullámocskák fehér taraja játszik a ragyogó napfényen.

Az első nap különben elég kellemesen telt el. Délután megalakult a vigalmi bizottság a közönség szórakoztatására s a sajtóbizottság a világ folyásáról kapott hírek közlésére. Hajónk föl van szerelve Marconi-féle drót nélküli távirókészülékkel s van rajta kézi sajtó is. Az újságtól tehát itt sem szabadulunk meg.

Vacsora, vagy jobban mondva ebéd közben megvolt az első izgalmas eset is. A hangos, kedélyes társalgást pillanatra mélységes esend váltotta fel. Az étterem ablakán bekialtott egy rémült, rekedt hang:

— Tűz van, ég a hajó!

Néhány higgadtabb utas nyugalomra intette

* Urmánczy Nándor országgyűlési képviselő, ki mint az interparlamentaris konferencia tagja utazott Amerikába, útjéről részletes naplót vezetett, melyet szíves volt rendelkezésünkre bocsátani. E naplóból közöljük az itt található részleteket.

a közönséget s csakugyan, mindenki nyugalmat erőszakolt magára. És dicséretükre legyen mondva, a társaság hölgytagjai a körülményekhez képest ép oly bátorságot mutattak, mint a férfiak. Úgy három-négy percig tartott ez a kínos, feszült helyzet, a míg meghozták a hírt, hogy nincs baj. A manapság annyira divatos rövid zárlat okozta a riadalmat. A kigyuladt vezeték nagy fényvel égő tüze rémítette meg a harmadik osztály utasait. Az asszonyok kezét tördelve, kétségbeesett jajgatás közben csapatokba verődött, letérdelt és hangos szóval imádkozott, mialatt a matrózok gyorsan eloltották a tüzet. Félóra múlva is lehetett látni reszkető, sopánkodó alakokat. Csakhamar azonban elfeledte mindenki az esetet.

Este tíz óra körül gyűrűlni kezdett a társaság, egymás után tüntek el az utasok kabinjukba. S akadtak olyanok, a kik a retentő hőségben aludni is tudtak!

Augustus 14.

Elhajóztunk *Szicília* partjai mellett, a *messzinai szoroson* át. Távesővel néztük az Aetna kopár, most nyugodt csücsát, *Reggia* és *Messzina* városait; láttuk az ókori hajók két közmondásos rémét, a *Scyllát* és *Karybdist*, a hol ma fodros habok felett békén ringatóznak a vitorlás bárkák. A hol állítólag az örvény van, a parthoz vetődve, oldalára dől, leszerelt hajó hever. Mögöttünk delfinek serege úszik versenyt a hajóval.

Reggeli után az istentiszteletet következtek. *Hock János*, majd *Blaskovits Ferenc* képviselők mondtak misét a földézetben. A mint felhangzott az első egyházi ének s a levegőben, összeolvadt az urak és a szegény kivándorló nép éneke, az otthoni falusi templomok régi, ismert énekei, — alig maradt szem szárazon. A mint a csemetyű megszólalt, a tisztelt házban oly hangos képviselő urak, itt a tenger végtelenségének és ezzel szemben parányiságunk tudatában, némán, meghatatlan hajtottak térdet. A mise végén a magyar és angol lobogóval díszített földézetben a himnuszt énekeltek. A hajó személyzete angol istentiszteletet tartott a szalonban, majd a református ma-

gyar kivándorlók énekeltek szép egyházi énekeket.

A tengeren, ha nem jobbak is, de szelidebbek az emberek.

Augustus 16.

Tegnap *Szicília* fővárosában, *Palermóban* időztünk huszonöt óra hosszat. Néhány társammal bebarangoltuk cél nélkül a várost, benézünk egy-egy templomba, muzeumba, — de ennek felsorolásával minék tölténem az időt?

Most itt heverünk a hajón, hol benézünk a pipázóba, vagy szalonba, diskurálunk, eszünk, el is álmosodunk s aztán újra kezdjük. A nap eltelik s holnap már meg sem tudjuk mondani, mivel.

Tengeren van csak az igazi *dolce far niente*. Ma például nem csináltam semmit és ugyanezt cselekedte valamennyi utas. Hoztam magammal vagy tizenöt kötet könyvet s olvastam eddig hat lapot. Az ember belekezd, olvas, olvas és egyszerre azon veszi észre magát, nem tudja, mit olvas. Egyik tudós képviselőtársam azt panaszolja, hogy nem fogja az olvasás, a másik meg azt vallja, hogy a második lapnál már elalszik...

Augustus 17.

Ma *Algirt* néztük meg. Kora reggel ért ide a hajó. A földézetre siettem. Gyönyörű kép fogadott. A széles öböl mögött lankás hegyek emelkedtek; egy részüket a délszaki növényzet díszíti, a többit modern paloták s az arabok tipikus háza foglalják el.

A kikötő nagyon népes. A párisi mintára épült paloták a parton s a város középső részén meglepik az utast; ha a nyugati hegyoldalt elborító arab városrész egymásra rakott, lapos födelű házainak festői csoportját nem látnók, el se hinnék, hogy *Afrika*ban vagyunk.

Partra szállva, kocsiba ülünk és elszakadva a *Cook* emberei által vezetett csapatól, kis, de kedves társaságban megkezdjük a barangolást. Minden érdekel, kezdve a teherhordó szekereken, melyek elő rúdhoz három ló és azok előtt egyesével még három ló van fogva, egész a mecsetben heverő, térdelő, hajlongó arabokig, a szemetet kosarakban hordó szamarig, a fehérbe

A PORTA FELICE ÉS FORO UMBERTO PALERMÓBAN.

GIBRALTAR.

öltözött, elfátyolozott arab asszonyokig. Meg is néztünk mindent, szóba álltunk spahikkal és másfajta katonákkal, ittunk afrikai vörös bort, szedtünk érett Szent János-kenyeret a fájáról.

Most pedig gazdagabban egy szép emlékekkel és egy vágygal, hogy újból fölkeressük ezt a szép helyet, oly jól esnék végig heverni a földézetet és nézni az eget, a tengert és azt a pár szép asszonyt, lányt, kik velünk utaznak, — de hajójátékhoz, kötéldobáshoz hívnak és szívesen megyek.

Augusztus 18.

Tegnap délután négy óraker hagytuk el a gírt s ma már 20 órai út után *spanyol hegyek* körvonalait látjuk, a Sierra Nevada hegyláncot. A tenger kissé nyugtalan, de hajónk alig látszik észrevenni a hullámokat. A szél birkó-

talomtól, a milyen akkor még Spanyolország volt, elvenni ezt a területet, a spanyol félsziget csücskét, a spanyol korona gyöngyét! Csak angol agyban fogantatott ily eszme. Kétszáz esztendeje leng az angol lobogó a sziklacsúcson, mely ma a legcsodálatosabb erőd, s mint egy mesebeli szörnyeteg, biztosan őrzi a Földközi-tenger kapuját. Micsoda megalázó helyzet ez a sziklák alatti keskeny, lapályos semleges területen túl nyomorogva szinylődő, belső harcokban vergődő Spanyolországra!

Gibraltárban mindent megcsodál az ember, a mi angol kéz műve. Mindenben meglátszik az angol szoliditás, eszesség, czélszerűség és tisztaság.

Augusztus 20.

Első nap az *Atlanti-oczeánon*. Eddigélé még

Augusztus 21.

Reggel hat és nyolcz óra közt himbálózott leginkább a hajó, azóta kissé csendesebb a tenger. Sokáig állottam a hajó elején, a vasmacska mellett, hogy kipróbáljam idegeimet. Ott a legnagyobb az ingás s hamar elszedül az ember, ha a rohanó habokat nézi. De a tenger végtelensége fölött elnézve, gondolatainkba elmerülve, inkább kiálljuk a próbát. Két sirály röpköd sokáig a habok fölött, aztán eltűnnek, mint az én gondolataim, a messze távolban.

Egyéb aztán nem történt egész nap. Játsoztunk, üldögtünk, beszélgettünk, ettünk, ittunk s néztük este holdfénynél a tengert.

A hajó különben a rendes képet nyújtja, csak azzal a különbséggel, hogy ezuttal a magyarok dominálnak. És mint otthon, a társaság itt is

let körben fekszenek urak, hölgyek. Az egyik utas hangos horkolása túlharsogja a tengert.

A kedélyeskedés, adomázás, kötekedés is alább hagyott. A tenger folyton háborog. Elázott emberek módjára, tántorogva, dülöngve járunk. A hajó kapitánya ma este már nem jelent meg az ebéden. A parancsnoki hidon maradt.

Augusztus 25.

Jobb napra ébredtünk. Csendesebb a tenger, tehát hangosabbak az utasok. Kisütött a nap, eltűnt a ködös hangulat.

Már úgy összeszoktunk, mintha öröktől fogva együtt lettünk volna. Olyan természetesnek tűnik fel, hogy mindig ugyanazokat az arczokat látjuk magunk körül. Senkit sem feszélyez senki. Az asszonyok alább hagytak a tolettelzéssel, nem bánják már, ha rendetlenebb is a

Irigylésre méltók, hogy ilyen ártatlan semmisségek annyi örömet okoznak nekik . . .

Augusztus 28.

Tegnap este nagy mulatságot csaptunk, amúgy rögtönözve. Véletlenül meledgettünk bele. Búcsúhangversenyyel kezdtük s hajnal felé a földézetet őr álló matrónak adott szerenáddal fejeztük be. Ő ugyanis figyelmeztetett bennünket, hogy legyünk csendesebben, mire körbefogtuk s elénekeltük neki a «Sárát». A hölgyek is velünk tartottak s mikor az étteremben eloltatták a lámpákat, átmentünk a pipázóba s ott folytattuk, a mig italt lehetett kapni. Így is csak úgy juthattunk pezsgőhöz, hogy visszaigazítottuk az órát.

Most a tengert nézzük újból. Nézzük és nem birunk vele betelni. Pedig már nem sokáig

Yorkban mintegy kilenczvenezer honfitársunk keresi kenyerét és így azt mondhatjuk, hogy magyar lakosságát tekintve, a harmadik legnagyobb magyar város — New-York. De nem ezekről az idegenbe szakadt testvéreinkről akarok ma írni, hanem azokról a magyarokról, az interparlamentáris konferencia tagjairól, kik épen most jöttek az Egyesült-Államokba, hogy képviseljék Magyarországot azon a nagy nemzetközi találkozóon, melyet a világ összes nemzetei adtak egymásnak erre az évre St.-Louisban.

Az interparlamentáris konferenciának gróf Apponyi Albert vezetésével Amerikába érkezett magyar tagjait igaz rokonszennel fogadták Amerika földén, a mint azt a legkiválóbb és legkisebb lapok egyaránt szívvelyes czikkei bizonyítják.

A magyar képviselők és a hozzájuk csatlakozott kitünőségek első nagyobb csoportja augusztus 30-ikán ért New-Yorkba. Dacára s

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI ÉS HÁZIIPARI KIÁLLÍTÁS.

A SAINT-LOUISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL.

zik a földézetet, feldönti a székeket, ezelőtt pár percczel röptette a tengerbe matrósipkáját. De azért jól esik, az utóbbi napok rekkenő hőisége után. Hetedik napja vagyunk a tengeren s minden utas napról-napra jobb kedvű lesz. Elfeledjük a magunkkal hozott gondokat, élvezük a tengert.

Ma a *király születése napját* ünnepeltük. Délelőtt Komlóssy Ferencz esztergomi kanonok, kedves lakótársam a kabinban, mondott misét Blaskovich Ferencz és Hock János segédletével. Este az ünnepi ebéden Mohay Sándor államtitkár köszönti fel a magyar királyt, György Endre az angol királyt. Ezután hangverseny következik.

Augusztus 19.

Reggel hét óraker érkezünk *Gibraltárba*.

Csodálatos hely ez. Egy sziklás, meredek hegy, mely merészen emelkedik a magasba s ura a Földközi-tengernek. Micsoda merész gondolat volt, egy nagy tengeri és szárazföldi ha-

nem telt el huszonnégy óra, hogy szárazföldet ne láttunk volna. Ma már csak tenger és ég tanui utunknak. Az Oczeán úgy látszik, játszani akar velünk. Mozgásban van, széles, lapos hőmpölygésben. Alig tarajos a hullámok teteje. Ennél nagyobb hullámokat Brindisi előtt vagy a tarantói öböl szélén hajónk föl se vett. Most azonban tisztességes himbálást végez. Ennek az az oka, hogy míg a felületen a hullámok alig mutatnak 2—3 méter magasságot, addig alant széles rétegekben mozognak.

Az utasok egy része meg is kezdte már a szenvedést, urak és hölgyek vegyest. Az étel alig ízlik, olykor-olykor elszedülünk. De azért *Szent István napját* megünnepeltük: Blaskovich Ferencz misézett és Hock János olyan beszédet mondott a kivándorlókhöz a hazaszeretetről, hogy sirva fakadtak valamennyien. Este a diszebeden Barabás Béla mondott áldomást a hazára, majd hangverseny is volt, a mely után a merészebbek meg táncra is perdültek.

töredékekre oszlik. A kik inkább érzik magukat együvé tartozóknak, egymáshoz huzódnak. Vanak aztán lézengők, a kik ide is, oda is elnéznek, szórakoznak, a hogy tudnak. Az angolok, amerikaiak és magyarok folyton barátkoznak, kedélyeskednek és nyelveczkéket vesznek egymástól. Ma én is magyar leczkét adtam a szép szöke Miss Medora O'Nevelnek s holnap is folytatjuk a leczkét.

Augusztus 24.

Tegnap délután erősebben kezdett nyugtalanodni hajónk s azóta folytonos himbálásban vagyunk. Este az ebédnél az utasok fele sem jelent meg s ezek közül is minduntalan mekkent valaki, hangos derültséget keltyve, az étteremből.

— Tiszteltetjük a delíneket, ugyan jó napjuk van ma, — hangzik utánuk a megjegyzés.

Most csoportokba verődünk itt is, ott is. A zeneterem a lábbadozók tanyája, a falak mel-

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI ÉS HÁZIIPARI KIÁLLÍTÁS FŐPÜLETÉNEK HOMLOKZATA.

A SAINT-LOUISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL.

hajuk. Az urak is elfelejtenek néha nyakkendőöt kötni. Kiki végzi a maga időtöltéseit, a hogy kedve tartja; él mindenki a maga kényelmének. Ismerjük már egymás ruháit és a rajtuk folyton szaporodó pecséteket.

Augusztus 26.

Öt nap óta tegnap láttunk először hajót. Mintha régi ismerőssel találkoztunk volna, annyira örültünk neki. A Cunard Line társaság «Auránia» hajója haladt el mellettünk Liverpool felé.

Most az amerikai urak és hölgyek időtöltését figyelem. Vannak vagy tizenöten. Jókedvűek s örömiűk öszinte, naiv, mintha megannyi nagy gyerekek volnának. Ütemes léptekkel futkosnak a földézetet, letelepednek a padlóra, a lányok kereszibe tett lábakkal, törökösen guggolnak és kártyáznak, jókedvűen nevetgélve, vagy dalba fognak s bár egyiküknek sincs számbavehető hangja, valamennyien karban énekelnek, látják rajtuk, hogy szívvel-lélekkel élvezik a dalt.

élvezhetjük: csak 280 angol mérföldnyire vagyunk már *New-Yorktól*. Holnap délben már szárazföldön lehetünk.

Augusztus 29.

Mindenki a földézetet van. Nyolcz óraker pillantottuk meg a szárazföldet. Immár népes a tenger. Vitorlások és gőzhajók mindenütt. Nézem a kivándorlókat; a földézetet van valamennyi s figyelmüket teljesen lekötöti a folyton szaporodó hajók s a festői partok látása.

Most már látszik az óriási szabadság-szobor, hatalmas alakja lassan bontakozik ki a homályból. Tizenegy óraker fordult be hajónk a Cunard Line kikötőjébe. *New-Yorkban* vagyunk.

MAGYARORSZÁG AMERIKÁBAN.

(Interparlamentáris kongresszus. — Kiállításunk St.-Louisban. — Olympusi versenyek.)

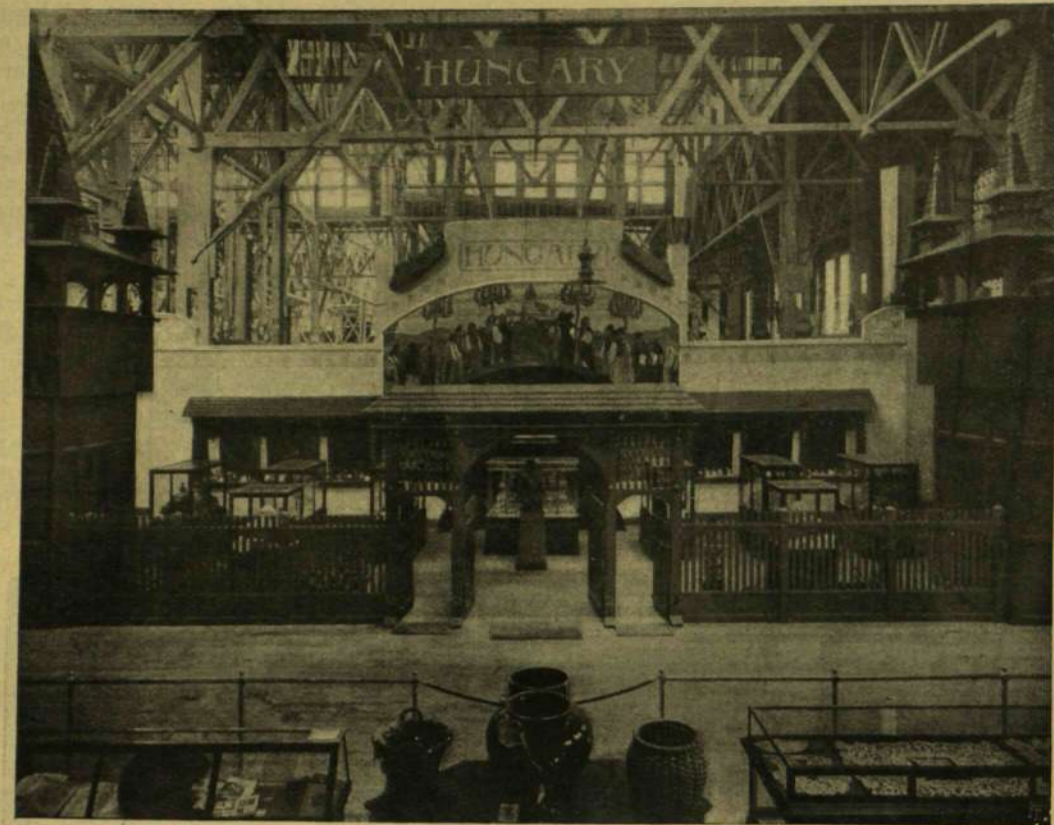
St.-Louis, 1904 szeptember 4.

Egy millió magyar él, dolgozik Amerikában, az Egyesült-Államokban és Kanadában. New-

hosszú, tizennyolcznapos útnak, friss egészségben érkeztek meg a várva-várt vendégek, kiket az egyesült magyar testületek nevében Ágoston Gábor elnök üdvözölt, mire Komlóssy Ferencz országgyűlési képviselő mondott köszönetet.

Bartholdi kongresszusi képviselő tegnap utazott *New-Yorkba*, hogy az egybeseregülő interparlamentaristákat fogadja és két különvontaton, szeptember 8-án idehozza. Szeptember 9-én, pénteken érkeznek ide a vendégek, kiket azután — t. i. a miénket — itt már a magyar kereskedelemügyi kormány new-yorki szak tudósítója és a st.-louisi kiállítás magyar osztályának kormánybiztosa, dr. Szögyény György is gazdag programmal vár. Szombaton, szeptember 10-én, hatalmas autobilokon és négyesfogatu postakocsikon az egész magyar társaságot elviszi a világ legnagyobb sörözőjébe, Annhäuser-Busch telepére és más óriási, igazi látványosságzámba menő gyártelepekre. Ugyanaznap este dr. Szögyény és neje vendégszerető házában vendégei lesznek az interparlamentáris kongresszus összes tagjai és a világ minden parlamentjének kiküldöttjei.

A rendkívül fényesnek ígérkező estély St.-

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI ÉS HÁZIIPARI KIÁLLÍTÁS BEJÁRÓJA.

Louis legelőkelőbb klubjában, a «Hölgyek klub»-jában lesz. Kifüggő gondolat volt derék szaktudósítónktól ennek az estélynek a rendezése és fáradhatatlan buzgóságát dicséri, hogy keresztülvitte azt, hogy az interparlamentáris-ták első összejövetele, mintegy ismerkedő estélye, magyar házigazdánál lesz. Szeptember 11-én, vasárnap délután a st.-louisi kereskedők hatalmas egyesülete, a «Business Mens Association» rendez az interparlamentáris-ták tiszteletére hajókirándulást a Mississippin. Hétfőn, szeptember 12-én délelőtt kezdődnek meg a Tanácskozások. Este a kiállítás igazgatósága rendez nagy ebédet a «tirolai alpesei» vendéglőjének óriási terraszán. Ötszáz meghívást küldenek szét erre az estélyre. Kedden délelőtt a tanácskozások folytatása, este fogadtatás az angol nemzet pavillonjában. Szerdán szeptember 14-én délelőtt a tanácskozások befejezése, este pedig ismét utra kelnek a vendégek, hogy Kansas City, Colorado, Denver páratlan tájszépségeinek megtekintése után, Omahán keresztül Chicagóba utazzanak. Innét Detroiton és Buffalon keresztül a Niagara vizeséhez utaznak, azután Washingtonon át — hol Roosevelt elnöknel tisztelegnek — vissza New-Yorkba, innét pedig haza Európába. Közben Clevelandba is benéz legalább egy része a magyar társaságnak, hogy ezen a nagy magyar telepen megkoszorúzzák Kossuth Lajos szobrát. Ezen az egész uton, az összes interparlamentáris-ták és nejeik az Egyesült-Államok vendégei — mely célra 50,000 dollárt szavaztak meg.

Ez a vendéglátás különösen a miéinknek New-Yorkba való érkezése alkalmával némi kellemetlenséget okozott. Ugyanis a mi derék magyar interparlamentáristáink egy része úgy vélte, hogy a mint Amerika szabad földjére lépnek, már is megkezdődik «Uncle Sam» házigazdái szerepe s nagyot néztek, mikor Dessewffy Tamás new-yorki főkonzulunk harsány hangon kihirdette, hogy legmelegebben ajánlja a Walldorf-Astoria elsőrangú fogadót, hol magyarjaink, kedvezményes árért, napi három dollárért kapnak szobát. Persze, hogy a miéink még koronaértékkel számoltak — nem gondolva arra, hogy bizony Amerikában a dollár fizetési értéke éppen annyi, mint nálunk otthon a boldogult forinté és hogy csak az a dollár két és fél forint, a mit hazaküld az Amerikában dolgozó magyar munkás dollárban, otthon meg átszámítják forintra, koronára. Így azonban kissé duzzogtak a tizenöt koronás szobák miatt és még jobban duzzogtak, a hogy meglátták a kedvezményes árú szobákat, illetve udvari — szobácskákat az ötödik-hatodik emeleten. Rögtön meg is alakult az ellenzék és a Walldorf-Astoria pompás folyosója magyarjaink ott időzésének első napján olyan volt, akár csak a képviselőház

folyosója. Hűséges kormánypartiak teljes megadással dicsérték szobájuk és a fogadó számtalan előnyét, a másik csoportban ellenzékiek tanakodtak azon, mit illenék tenni, hogy a nagyban buzgólkodó főkonzult se bántásuk meg, no meg a dollárok is megmaradjanak; a harmadik csoport meg Kubik Béla körül tömörült, ki azt dörögte, hogy de bizony nem marad meg olyan szobában, a mely olyan magasban van, mint a bazilika teteje, azután még hideg- és melegviz-csap sincs benne s ha kinyújtózkodik, hát a szomszéd szobában alvó képviselőtársára dönti a falat — és mégis tizenöt koronát kérnek egy ilyen lyukért! Már ő bizony nem fizet a firmáért — neki portéka kell a pénzért. (Zajos helyeslés a baloldalon.) És másnap megindult a nagy kivándorlás a kevésbé fényes firmájú, de olesó pénzért több kényelmet nyújtó szállodákba, a Walldorf-Astoriában csak a kormánypartiak és a többi grófot, bárót hagyja vissza. Barabás Béla a maga és pártja nevében kijelentette, hogy ez csak a hajléktól való válást jelenti — érzelmeiben és az interparlamentáris konferencia czél-

A MAGYAR ÁSVÁNYVIZ-KIÁLLÍTÁS.

A SAINT-LOUISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL.

jának munkájában azonban egységesek maradnak mindaddig, míg Amerika földjén vannak. Otthon — az már más. De az még soká lesz.

New-yorki tartózkodásuk első két napján képviselőink egy nagyobb csoportja, e sorok írójának vezetésével New-York igazi látványosságait, az üzleti negyedet, a hatalmas börzset tekintette meg. Valószínűleg kábítólag hatott rájuk a világ legnagyobb kereskedelmi városának nagy-szerű üzletforgalma.

Gróf Apponyi Albert szeptember 3-án érkezett New-Yorkba; az ott az ő és képviselőtársai tiszteletére rendezett ünnepélyekről közben már táviratok útján értesült a hazai közönség. Bizonyos, hogy Apponyi ragyogó ékesszólása igaz diadalt szerez nemzetünknek itt is, az interparlamentáris konferencián.

**

A magyar képzőművészet, mezőgazdaság, ipar és kereskedelem, hazánk gazdasági erejét, művészetét volna hivatva most képviselni a nemzetek itteni világtudományában, a st.-louisi világkiállításon. Nem pazaroljuk most a szót annak a felpanaszlására, hogy tulajdonképpen meg sem jelentünk a küzdők sorában. Tudjuk, micsoda áldatlan, valószínűleg kritikus helyzetben volt hazánk akkor, a mikor arról kellett volna határozni, hogy eljövünk-e ide, vagy nem? Hogy azután a politikai élet, az államháztartás kátyuba ragadt szekerének újból való megindulása után hirtelenében nem tákolnak össze valami zsibvásárt, — azt csak helyeslehetjük. De szerény bemutatkozásunkból is mindenki látja, hogy nem vagyunk — barbárok. Mert a hol az iparművészet olyan remekeket mutathat fel, mint a milyeneket St.-Louisban is kiállítottunk, a hol a nép egyszerű gyermekeiben annyi az igazi, velüszülett művészi érzék, a mennyit pompás háziipari gyűjteményünk is bizonyít, — ott az ipari képességnek minden feltétele is megvan és épen csak vállalkozó szellemre van szükség, mely alkalmat tudna adni a természetes ipari hajlamok érvényesülésére.

A Horti Pál tervei szerint épült székelő udvarházban helyezték el a kicsiny, de művészi becsénél fogva gazdag magyar kiállítást. A hatalmas iparcarnok sok izléstelen csoportja közül rendkívül előnyösen tűnik ki ez a mi eredeti, teljesen stilszerű, rendkívül harmonikus, bájos kiállításunk, melyet mai számunkban, eredeti felvételek nyomán képeken is bemutatunk. A zöld récsos kerítésen belül látszó udvarház sikerült freskója, Kriesch Aladár műve, míg a homlokzat főkapuja, gyönyörű háromtagozatú vaskapu, Forreider és Schüller művészetét dicséri. Már akadt is rá műértő, jól fizető vevő.

A ipar és műipar különböző termékei közt nagy hatást kelt gazdag háziipari kiállításunk, melyet a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság háziipari osztályának nagybuzgalmú vezetője, Kopperly Döme állított össze, kiváló műizléssel. Hazánk minden vidékének háziipara, himzések, szőnyegek, agyagárúk — a javával szerepelnek ebben a gyűjteményben, melynek pártját, változatosság dolgában, egy nemzet kiállításában sem találjuk. A pozsonyi háziipari egyesület művei, az egyszerű tót-himzések, a kalotaszegi varrottások, a magyarói, köhalmi, ipolsági, gyoroki, tur-terebesi, stb. himzések és szövetek, becskereki, máramaroszigeti szőnyegek, bártfai játékarúk, erdélyi, szentesi, buszti és hollóházi cserépárúk — mind nagy tetszést keltenek, eredetiségüknél és pompás, kifogástalan művészeti érzékről tanuskodó kivitelüknél fogva.

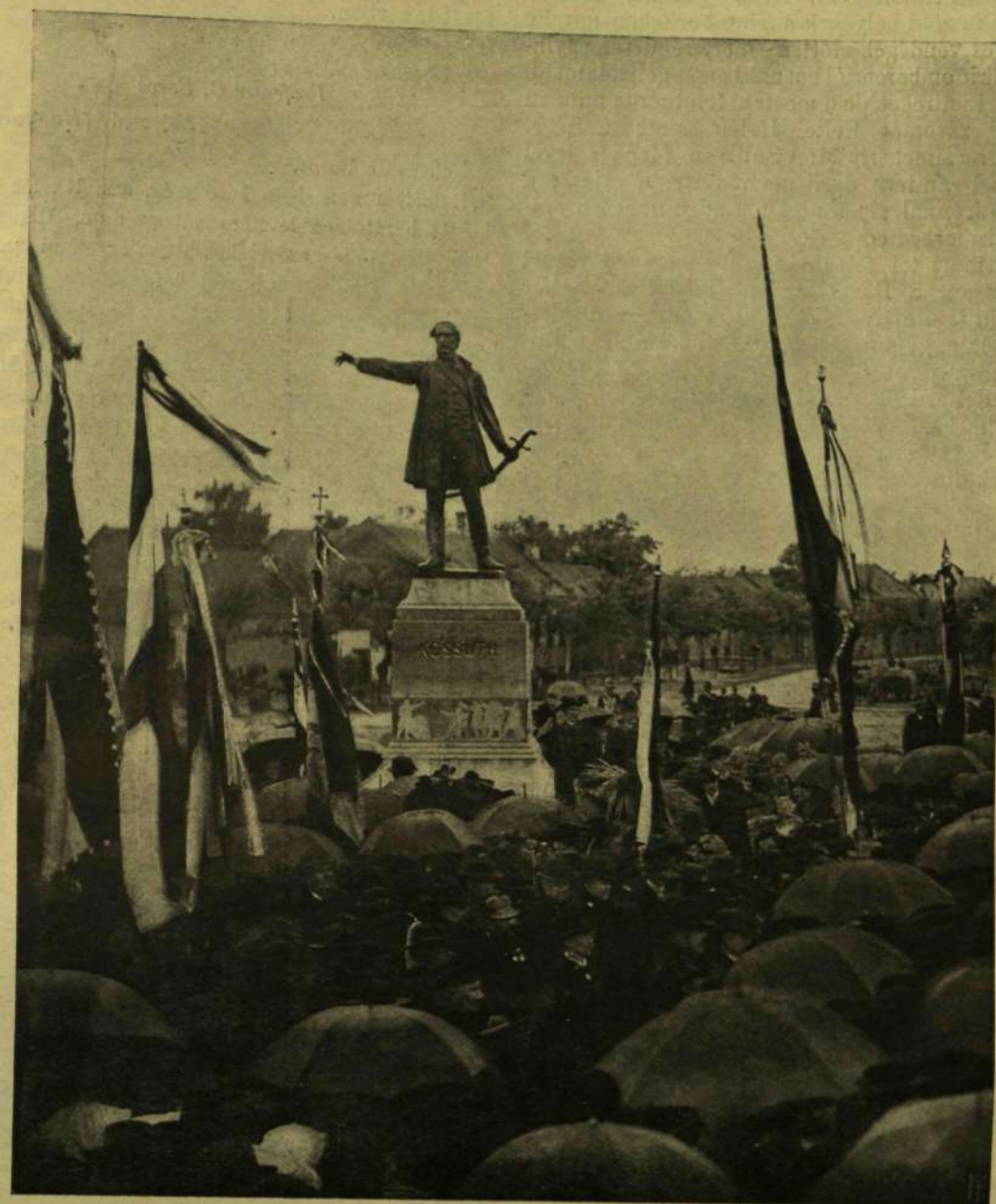
A bányászati épületben sikerült csoportját találjuk a világhírű magyar ásványvizek kiállításának, melyekből kostolóra is jut a kiállítás látogatóinak. A mezőgazdasági csarnokban nagyon hiányzik Magyarország részvétele, pedig itt nagy sikert arattunk volna. Malom- és cziporiparunk is hiányzik, mit szintén csak fájlahatunk. Különbösen a magyar malomipar dicsőségét hirdeti, hogy akárhány amerikai nagy malomiparos ma már nemcsak azt hirdeti, hogy magyar rendszer szerint őrlött lisztje van, hanem tudatja a Mechwart, Haggemacher, stb. szabadalmú gépekkel való őrlését is. A mezőgazdasági csarnokban különben némi nyoma mégis van hazánknak, a mennyiben selyem-termelestin búgó felügyelője, Bezerédj Pál kiállította pompás gyűjteményét, remek mintáit és érdekes tábláit.

Azután szerepelünk még a képzőművészeti csoportban is. Dr. Szögyény György kormánybiztos a hazáról kiküldött műtárgyakon kívül nagynevű művészeink amerikai mecenások birtokában levő legjobb műveivel is gazdagította a magyar képzőművészet kiállítását s az egyik teremben pompás hazai iparművészeti dolgokat állított ki. A kiállítás látogatóinak szép kiállítású katalógust osztogatnak ingyen, melyben Lyka Károly ismerteti magyar és angol nyelven a magyar művészetet.

**

És végül még ifjaink szerepléséről kellene írunk: az olimpusi versenyekről. Sajnálom, hogy úgy nem írhatok, hogy ime, ez a négy arczkék, az olimpusi verseny négy magyar győztesének a képmása. Mert hát bizony — eltekintve a holnap kezdődő uszási versenyektől, melyeknek még legjobb eredményét remélem — magyarjaink mindössze egy második és negyedik díjat (Gönczi Lajos a magasugrásban) és egy negyedik díjat a száz yardos futásban (Mező Béla) visznek haza. (Azóta, hogy e levél iratott, mint tudjuk, akadt magyar ember, a ki első díjat nyert úszóversenyen: Halmai Zoltán. Szerk.) Hanem azért épenséggel nem volt diestelen a magyar athléták szereplése a st.-louisi olimpusi versenyeken. Mindenki elismerte kiváló kvalitásukat és tény, hogy más európai nemzetek sem értek el nagyobb sikereket. Mindannyiukat kimerítette a fászfutó tengeri út, a harmincz óras vasuti utazás, azután a szokatlan éghajlat, nyomasztó hőség, rozslakás, idegen ételek épenséggel nem voltak alkalmasak arra, hogy az európaiak kondícióját előmozdítsák. A roppant önteltséggel felvonult német athléták is épen csak egy — általános vélemény szerint — véletlen első és egy harmadik díjat visznek haza.

Bizonyos azonban, hogy az amerikai athlétáknak rendszere, trainingje nagy hatással volt a mi athlétáinkra is; és mert közoktatásügyi miniszterünknek egy kiküldöttje is végig nézte ezeket a versenyeket, bizonyosra vehető, hogy testgyakorlati rendszerünk nagy hatással lesz ez a verseny. Az amerikaiaknak szigorúan rendszeres «physical kulturája», e téren is valószínűleg amerikai arányokat szem előtt tartó törekvése az európaiakat általában arra fogja ösztökélni, hogy e téren is tanuljunk az amerikaiaktól. Nagy előnye az amerikaiaknak kétségkívül az is, hogy itt az athletika, a testedzés, testedző sportok művelése nem épen csak szórakozás, uri osztályok mulatsága, hanem egységes törekvése a nemzet ifjúságának, ügyszólván a futni tudó gyermektől az ereje javában lévő férfig. Osztály, rangkülönbség

KOSSUTH SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE OROSHÁZÁN.

nincs itt más téren se, különösen nincs a nemzeti sportok terén. Így, hogy egy példát említsék csak, a mostani versenyek kalapács-dobásának nyertes, ki olimpusi rekordot is ért el: John Flanagan, new-yorki rendőr, kit azért teljesen egyenrangú bajtársnak ismernek el az athlétikai klubban. Sőt ha tudják, hogy akár milyen tisztességes ifju kiváló ügyességgel bír valamely sport terén, azt igyekeznek körükhöz kötni, biztos állást szereznek neki, hogy azután diadalaival majd körük, klubjuk hírnevét fokozza. Most különben ez a verseny az amerikaiak részéről főképpen arra irányult, hogy lehetőleg az összes díjak Amerikában maradjanak és hogy az Egyesült-Államok nyugati és keleti államai között való állandó küzdelemnek kedvező alkalmat használják föl ezt a teret is. Az európaiakkal alig törődtek. Udvariasak voltak velük szemben, de a vendégszeretnek olyan megnyilatkozásait, mint a milyenekhez mi a vén Európában szokva vagyunk, — itt egyszerűen nem ismerik. Mindenki törődjék magával és mindenki teljesítse kötelességét! A versenyzők versenyeknek nevezésük szerint, a rendezők rendezésnek elvállalt kötelességük szerint. No, de nem is volt itt fejtelenség és oly rendben ment itt minden — bárha egyszerre 4—5 verseny volt is a pályán — mintha egy láthatatlan nagyserű gépezet intézte volna a dolgokat. Pedig hát nem gépezet az, hanem minden téren csodálatos erőnye az amerikaiaknak, a miben példadással szolgálhatnak a művelt vén Európának is: minden egyesnek kötelességtudása és ezáltal a legnagyobb tömegeknek is bámulatos fegyelmelzettsége. Zerkowitz Emil.

AZ OROSHÁZAI KOSSUTH-SZOBOR.

Mind nagyobb lesz azoknak a magyar városoknak a száma, a hol Kossuthnak szobrát emeltek. A legújabb és pedig művészeleg szepen sikerült szobrót szeptember 18-ikán Orosházán, a nagy alföldi, tiszta magyar városban avatták

föl. Nehány nap mulva egy másik nagy magyar vidék gyűl össze Kossuth újabb ércszobra körül Hajdu-Nándon.

Orosházára összegyűlt Békésmegye sűrűn egymás mellett levő városainak közönsége. A szomszédos megyékből is mentek küldöttek. Budapestről Kossuth Ferencz több függetlenségi párti országgyűlési képviselővel utazott le. A főváratás külső díszét megzavarta az eső, mely azonban nem hűtötte le a lelkesedést. Az evangélikus templomban tartott isteni tisztelet nyitotta meg az ünnepet s innen vonultak a Piacz-terre, a hol már akkor ezernyi polgár gyűlt egybe. A dalárda éneke után a szoborbizottság elnöke, dr. Békády Antal mondta az első lelkesítő beszédet; aztán a kerület képviselője, Veress József evangélikus esperes beszéde tett élénk hatást. Jankó Ferencz orosházi bíró a hatóság nevében átvette a szobrot gondozás végett. Kossuth Ferencznek nagy figyelemmel hallgatott beszéde fejezte be az ünnepélyt.

A szobor Horvay János műve, ki Kossuthnak már több álló szobrát készítette s ezek között az orosházi művészi fejlődéséről is tanuskodik. Az életnagyságnál jóval magasabb szobor Kossuthot mint szónokot tünteti föl. Jobbját heves mozdulattal nyújtja előre, baljában a diszkardot emeli. Hajadon föl áll, mentéje egészen fel van öltve, elől szélesen kitarulva s a ráncoztat hullásával elég plasztikai vonalat adott a művészesnek.

Az ünnepélyt lakoma — természetesen felköszöntökkel, — ünnepi színelőadás és táncmulatság fejezte be.

KELLER HELÉN SIKETNÉMA-VAK LEÁNY SAJÁTKEZÜ LEVELE.

Közi Dr. Boros György.

Rendkívüli öröm ért, a melyet nagyon ritkán élvezünk. Keller Heléntől levelet kaptam. Bostonban (Back Bay South) az éjszakamerikai

Egyesült-Államokban tették postára. Ezek a piros és zöld bélyegek a fehér borítékon mindig kedves vendégek előtttem, mert rendszeren egyik-másik jó embertől hoznak becses gondolatokat, érdekes híreket, de a mostani fölülmúlta minden várakozásomat. Keller Helén sajátkezű írása, csak a címet írta Miss Sullivan. Maga a levél géppel van írva, de a névadás Helén sajátkezű írása írónnal. Épen olyan, a milyennel könyvében ismerkedtem meg.

A múlt tél folyamán Kolozsvárt felolvasást tartottam a Dávid Ferencz-Egyetben Keller Helén tanítójáról Miss Sullivanról. A városi közönség nagy érdeklődést tanúsított, a mely mutatta, mily sokan olvasták a „Vasárnapi Ujság”ból Keller Helén csodálatos önéletrajzát. Hallgatóim között legfőképpen volt két vak leány és két vak fiú, kiket a helybeli siket-némák és vakok intézetéből hozott magával az intézet igazgatója. A szegény gyermekek nagyon élénk hatást tettek a közönségre, nagyobb az ame-

napi Ujság» olvasói megtudják, mit művelt a múlt tanévben.

Professor G. Boros
Kolozsvár (Hungary).

Kedves dr. Boros,
Remélem nem igen késő még, a múlt télen érkezett barátságos levelére válaszolnom. Mikor a levél jött, teljes erővel készültem egyetemi tanulmányaim (College Course) befejezésére. Miután júniusban az egyetemi fokozatot (a baccalaureatust) elnyertem, annyira ki voltam merülve, hogy könyveimmel együtt minden levelet félre toltam. Most már jobban vagyok, s nem sokára annyira leszek, hogy újból munkához kezdhetek. Midőn előveszem és átnézem leveleimet, melyekre felélem kell, az önök mindig megújuló örömet szerez nekem.

Örvendek, hogy szerette könyvem. Mindig jól

kötélék, habár azt nem láthatjuk is. Minket is, miként Magyarországot, a külső kötetlékek foglyul tartanak, de szívünkben megtaláljuk látomásaink tárgyait.

Szívélyes tisztelet és ismételt köszönet jó kívánataiért.
Maradok tisztelő híve
Wrentham Mass. aug. 27. Keller Helén.

EGYVELEG.

* A német császár beszédeit csakis az ő saját gyorsírója képes följegyezni. A császár egy percz alatt rendszeren 260 szót ejt ki, de ha alattvalóihoz intézi szavait, ezeknek a szavaknak száma a 350—360-at is meghaladja, a mi a leggyorsabb gyorsírót is kifárasztja.

* Miklós császár és neje maguk közt rendszeren németül és angolul beszélnek, csak nagyon ritkán oroszul vagy francziául. A csárné férjhez menetele előtt egy szót sem tudott oroszul.

A TEMPLOM DÉLNYUGATRÓL, A RESTAURÁLÁS ELŐTT.

A TEMPLOM DÉLKELETRŐL, A RESTAURÁLÁS UTÁN.

A JAÁKI TEMPLOM RESTAURÁLÁSA.

rikai siketnéma-vak leány és tanítója, legnagyobbat egyik vak fiú, midőn fölállott és előre elkészített, sajátkezűleg Braille-pontokkal írt levelét fölolvasta. Sok szem volt könnyel telve.

A fölolvastott levél izenet volt Amerikába Keller Helénnek és a következő sorokat tartalmazta:

Keller Helén kisasszonynak
Boston.

Dr. Boros György tanár ur felolvasásából, mi a vakok kolozsvári intézetének növendékei is értesültünk arról a meglepő eredményről, melyet Ön az önképzés terén elért.

Ez a tudat örömmel tölti el a mi lelkünket is, mert reményeséget nyújt nekünk is, hogy ha szorgalmasan tanulunk, a mi lelki szemünk is megnyílnak, mi is látni fogjuk s mi is elsajátíthatjuk a szép és hasznos ismereteket.

Ebből a kedves alkalmából örömmel üdvözöljük Önt, az Ozeánon túl lakó költői lelkű társunkat s kérjük, hogy gondoljon mindig szeretettel magyarországi vak testvéreire. — Kolozsvárt 1904. február 7. — A vakok kolozsvári országos intézetének növendékei.

Ezt a levelet angolra is lefordítva elküldöttem megfelelő magyarraát kíséretében. Szeptember 10-én kaptam rá választ magától Keller Heléntől. E kedves, okos leveléből a „Vasár-

esik hallanom, hogy élettörténetem érdekelte az embereket.

Az a világ, a melyben én élek, annyira elűt az önökétől, hogy nekem jól esik, ha áthozhatom önöket onnan az én világomba. Mi ugyanazokat a könyveket olvassunk, ugyanazokon a magaslatokon járunk, ugyanazokat a virágokat szolgáljuk, de mennyire másképpen! Az én eszméim olyan tapasztalatokon alapulnak, a melyeket önök, a kik látnak és hallanak, nem tesznek. És a világot, a melyben élünk, eszmék teremtik!

Engemet minden érdekel, a mit Magyarországról hallok. Önök valóban kiállották a legerősebb próbát, s fényesen bebizonyították bátorságukat a függetlenségért vívott harcukban. Délkelettel szemben önök alkotják Nyugat-Európa határát, s önök megérdemlik, hogy függetlenségét élvezzenek azok között a nemzetek között, a melyeket védelmeztek. De hiszen végül is egy nemzet legfőbb szabadságát a béke műveiben találja. A mely nemzet föl tud emelkedni a mívelődés napsütötte magaslataira, nem ismer korlátot.

A kolozsvári intézet vak tanulóinak megható levelet megkaptam. Kérem, fejezze ki nekik szeretetteljes üdvözetemet. Közöttünk van egy nagyon erős

* Abdul Hamid szultán jól ért az asztalos mesterséghez. A Yıldız palotában külön berendezett műhely van, hol a számára megrendelt bútörök készítésére fel szokott ügyelni s azok tervezését maga állítja össze.

* Khina lakosságának száma iránt a statisztikusok mai napig sincsenek tisztában. Végre valahára a khinsi kormány egy hivatalos összeírás nyomán közzétette, hogy a birodalomban összesen 420 millió ember lakik. Tibetben, Mongóliában, Turkesztánban és Mandsuriában aránylag kevés a lakosság, de Shantungban és Honanban, valamint a többi nagyobb tartományokban minden talpalatnyi föld el van foglalva.

* Agyonnyomott csecsemők. Az angol hivatalos statisztikában rendkívüli nagy számban szerepelnek az olyan esetek, mikor az anya vagy a dajka agyonnyomta az ágyban a csecsemő gyermekét. Ennek oka egyfelől az a szokás, hogy az angol anya vagy dajka nem bölcsőbe teszi éjszakára a kis gyermeket, hanem maga mellé veszi az ágyba, más felől pedig az iszákosság nagy elterjedtsége.

* A legnagyobb ügyvédi díjat, melyet valaha fizettek, Cromwell Vilmos amerikai ügyvéd kapta, ki a Panama-csatorna utolsó pörében a francia részvényeseket képviselte. A díj a vételár öt százalékában, vagyis 960,000 koronában volt megállapítva.

* London utcáin mostanában női cipőtisztítók láthatók, kik csakis hölgyeket szolgálnak ki.

A SZERB KIRÁLY MEGKORONÁZÁSA.

Szept. 21-én Péter szerb királyt megkoronázták Belgrádban. A rigómezei csata óta, mely Dusan szerb császárságát eltiporta, szerb koronázás nem volt. A Belgrádban székelő szerb despotákat nem koronázták meg és nem koronáztatták meg magukat később sem a Karagyevyevics és Obrenovics-családból származó fejedelmek, valamint Milán és Sándor király sem. Koronázási jelvényeik sem voltak. A koronázásnak Szerbiában nincs közjogi jelentősége, nem úgy mint a magyar király koronázásának. Péter király azonban ragaszkodott hozzá, hogy az uralkodás jelvényeivel ünnepélyesen fölékítsék; koronát és koronázási jelvényeket készíttetett a Karagyevyevics-ház uralkodói számára. Egy párisi műhelyben készültek a koronázási jelvények, nem aranyból vagy ezüztből, hanem azon ágyúk egyikéből vett bronzból, melyeket száz esztendő előtt a mostani király nagyatyja által megkezdett szabadságharcban használtak.

A bizanci stílusú koronához az ötvös a régi koronák formáját használta. A homlokot körül-fogó abroncsba nyolez félív van erősítve, s ezek keresztező pontjában egy-egy bizanci kereszt. Az iverk alatt biborbárony belés látszik. Az abroncsot rubinok, türkizek és fehér zománcú virágok díszítik, visszaadván így a szerb nem-

PÉTER KIRÁLY A KORONÁZÁS UTÁN ELHAGYJA A SZÉKESEGVÁZAT.

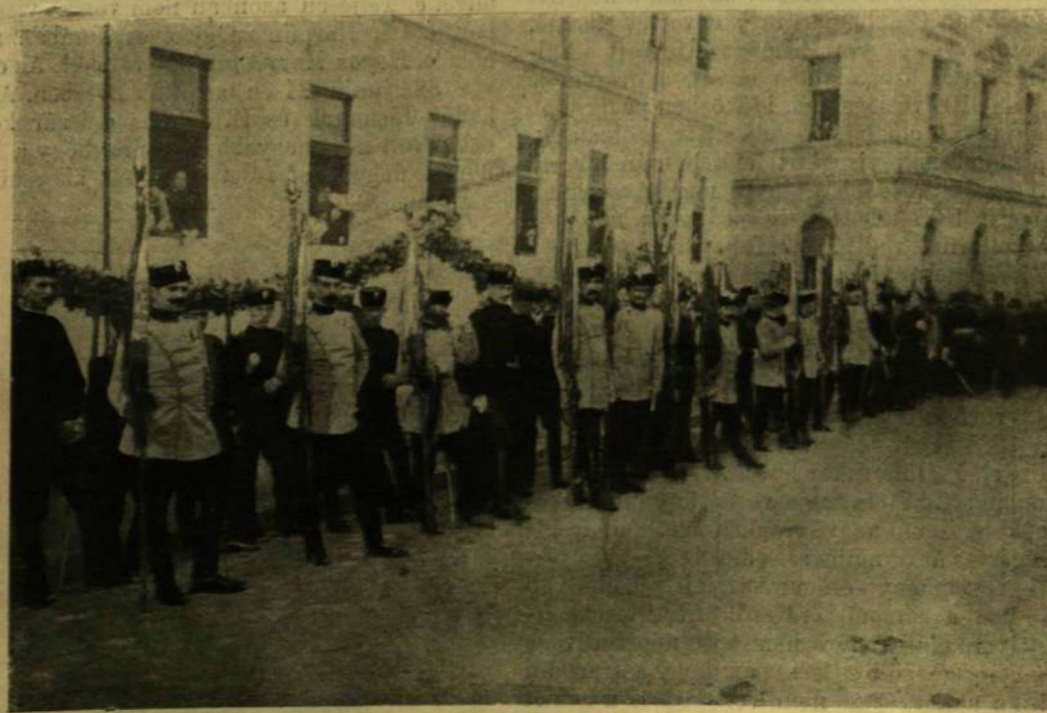

PÉTER KIRÁLY A KORONÁZÁSI MENETBEN.

zeti szint is. Az abroncs heraldikai díszei a fehér sasok, a szerb nemzeti czimer. A királyi pálcza igen csinos ötvösmunka, szintén a szerb színekkel zománcozva. Egy nagy gyémánt van benne, a Karagyevyevics-család kincséből. Az ország almája sima, felül ép oly kereszttel, mint a koronán. Szép ötvösmunka a királyi palást csatlya is, középső részén biborbárony alapon a szerb nemzeti fehér sassal sennek testén a szerb czimerrel, a fehér kereszttel. A korona és a többi jelvények a párisi híres Falize ötvösműhelyéből került ki. — A koronázási jelvények közé tartozik még a bibor bárony-pálcza, hermelinnel prémézve. Oly súlyos, hogy a szertartásnál az agg nesi püspök csak segítséggel bírta a király vállára borítani. A palást szerb szabó és szűcs műve, s a koronázási szertartás pillanatára készült el.

Belgrád régi idők óta nem volt olyan eleven és népes, mint a koronázás napjaiban. Bulgáriából, Boszniából, Hercegovinából sokan érkeztek, de talán még többen a magyarországi szerbek közül. Az európai hatalmak belgrádi követekkel ez alkalomból mint rendkívüli követekkel képviseltették magukat. Egyedül Anglia volt, mely a múlt évi véres események óta megszakítva Szerbiával az érintkezést, a koronázás sem képviseltette magát.

Belgrádot a nagy napra felkészülték. A kis városban lehetett vagy 30,000 idegen. A koronázás ünnepét szeptember 21-ikén egész Szer-

A HADSEREG ZÁSZLÓVAL SORFALAT ÁLLÓ TISZTER.

A BELGRÁDI KORONÁZÁSI ÜNNEPÉLYEK. — Balogh Rezső fényképe.

biában ágyúk dörgése hirdette. Az idő borult volt, előtte való napokon esett és összezártta a zászlokat. De némileg borult hangulat nehezedett az ünnepre is. A múlt esztendő június 11-ikének sötét árnyai teljesen még nem tűntek el, habár a királygyilkosság színhelyét, a régi konakot már lerombolták s a még el nem hordott téglarakásokat eltakarták ráborított gyepáblakkal.

Szeptember 21-ikén reggel nyolez órakor a konakban hófehér ménlóra ült a király s megindult a templomba. Piros tábornoki kabát volt rajta, fején kalpag, lilaszínű kócsag forgóval. Se rajta, se a lován semmi fölösleges díszítés. Utána gyémánttól, ékszerrel ragyogva, Danilo, a népszerű montenegrói trónörökös, a kit a király két fia: György és Sándor vett körül. Majd a szerb hadsereg összes ezredeinek parancsnokai, utánuk kocsiban Helena királykisasszony, jobbján a szőke Ilicza hercegnővel, Danilo feleségével, a kin montenegrói nemzeti díszruha volt, míg a királyleányon elegáns francia ruha.

Trombita harsog, a várban dörögnek az ágyúk, a harangok zúgnak. Mindenkin legjobban tetszik a japánok elleni harcban orosz ezredesként szolgáló Karagyevyevics Arzén herceg kis fia, a fehérbe öltözött, pajkosan mosolygó Pál herceg, a király unokaöccse.

Az összes ezredek zászlait ott viszik a metnben. Ezt meghatottan szemléli a nép. De az udvari kocsi a francziás öltözött, fehér parókás inas és kocsis kevésbé tetszik. Hoszszan tart, míg a menet eljut a templomhoz. Itt a főbejáratnál fogadják a királyt a papság, a miniszterek és az állami méltóságok. Innocent metropolita, miután csókra nyujtotta a királynak a feszületet, bevezette a templomba.

A koronázási szertartás rövid volt. A király Innocent metropolita fölszólítására megfogadta, hogy Szerbia törvényeit megtartja. Ekkor ráadták a bíbor palástot. *Grucis* miniszterelnök átadta a koronát a metropolitának, a király elvette és saját kezével tette fejére, de miután nem jól állt neki, kétszer is igazgatta. A király most föltéve szemüvegét, egy imádságot olvasott föl, melyben az Isten pártfogását kéri. Utána a metropolita imádkozott. A koronázás után Péter király aláírt egy állami okmányt, melynek tartalma az, hogy törvényesen fog uralkodni.

Miután ez megtörtént, a király koronával a fején s bíboros palástjával a vállán, lóra ült és a menet újra megindult a konak felé. A király lovát két herold vezette. Utána kocsiiban vitték a birodalmi almát. Délután festői elrendezésű, díszes történelmi menet vonult végig az utcákon, este pedig a várost kivilágították.

Szeptember 12-ikén a király a *banyiczai* sikon szemlét tartott tizezer főnyi katonaság fölött.

BISMARCK HERBERT HERCZEG.

1849—1904.

Az apák nagysága sokszor végzete a fiaknak; fölérni hozzájuk nem bírnak s ezért a valóságban is kisebbségnek látszanak. Ezt a régi igazságot mutatja a nagy Bismarck fiának, Herbert herczegnek szeptember 18-án örökre megszakadt pályája. Atyja, a szülők érthető elfoglaltságával, utódját, nagysága, dicsősége s eszméi örökösét óhajtott látni benne, a német közvélemény pedig, mely épen az apa lángelméjét, ellenállhatatlan egyéniségét nélkülözte a fiában, mindig hajlandó volt őt kicsinyleni, mint epigont, a kit csupán atya befolyása emelt fényes állásokba. A történelem ítélete bizonyára a közpre fogja helyezni az igazságot, elmondva, hogy Bismarck Herbert herczeg, ha nem lett volna is a nagy vaskanzellár fia, tehetségével, képzettségével és rendkívüli kötelességtudásával hasznos szolgálatokat tehetett volna hazájának.

Bismarck Herbert 1849 december 29-ikén született, mikor még apja fényes pályafutásának alig állott kezdőpontján. Az ifjú Herbert Bonnban végezte egyetemi tanulmányait s 1870-ben az első gárda-dragonos ezredben küzdött a francziák ellen. Mars-la-Tour mellett súlyosan megsebesült; atya halva sebesülése hírét, végigjárta a tábori kórházakat, a míg fiát megtalálta. Csakhamar rá kineveztek tiszté. Három évvel ezután Bismarck Herbert a külügyi hivatal szolgálatába lépett, a drezdai és müncheni követseknél, időközben pedig több ízben atya oldalán is teljesített szolgálatot. A diplomaciai vizsgálat letétele után a berni követseknél, később a bécsi nagykövetségnél szolgált, 1877-től 1881-ig pedig atyjának, a kanzellárnak volt politikai magántitkára.

Pályája ettől fogva példátlanul gyors emelkedést mutat, a mit először szemére vetettek neki is, apjának is ellenségei, mint a nepotizmus jelét. 1882-ben londoni követsegi tanácsos lett, két év múlva Szentpétervárra helyezték át, majd rövid időre rá hágai követte neveztek ki. Még 1884 végén második államtitkár, két év után pedig első államtitkár lett a külügyi miniszteriumban; 1881 óta tagja volt a birodalmi gyűlésnek is. Igen nagy munkásságot fejtett ki; ő végzete az Angliával való 1885-iki gyarmati egyezmény előmunkálatait s elnökölt 1889-ben a samoa-i kérdéssel tartott értekezleten. Gyors előhaladása nem tette népszerűvé, a mihez hozzájárult egyrészt az, hogy a gyarmati politika akkor épen nem volt kedves a német közvéleménynek, másrészt pedig az, hogy a fiuban apjának inkább hibáit vetették észre, me-rev gögjét, erőszakos természetét, genialis vonásai nélkül. A parlamentben nem tudott fel-

BISMARCK HERBERT HERCZEG.

szólásaival hatást tenni, száraznak, nagyon is öntudatosnak és merevnek találták a képviselőket.

Mikor aztán 1890 márciusában atya hírtelen és váratlanul megbukott, ő is lemondott; az volt a véleménye, hogy az után a bánásmód után, a melyet a császár atyjával szemben tanusított, egy Bismarck nem maradhat állami szol-

Erdei fénypé.

IZSÁKI ERNŐ.

gálatban. Duzzogva vonult vissza örökre magas állásáról, hogy Schönhausenben apai földjeit művelje. Teljesen azonban nem vonult vissza a politikától. Harmincznégy éves korában meg-nősült, *Hoyos* Margit grófnőt vette el. Az esküvőt 1892 június 21-én tartották Bécsben. A szakadás Bismarck és II. Vilmos császár között ekkor volt a legnagyobb, annyira, hogy a bécsi német nagykövet részt sem vett az esküvőn.

Holttestét Kecskemétre szállították a családi sírboltba. Halálát özvegyén és két gyermekén, Bélán és Margiton kívül özvegy édesanyja, Katona Zsigmondné, szül. Kiss Mária és nagyszámú rokonság gyászolja.

Erdei fénypé.

KATONA BÉLA.

Bécsben zajos tüntetések voltak az odaérkezett Bismarck mellett; az első este a tüntető tömeg oly rakonzátlanul viselkedett, hogy a rendőrségnek kellett széjjel oszlatni. Az esküvőt a Dorothea-templomban tartották meg nagy fényvel s utána gróf *Pálffy* János bécsi palotájában volt nagy ebéd, melyen nagybárá a család tagjai vettek részt.

1893 óta Bismarck Herbert ismét tagja lett a birodalmi gyűlésnek s a német konzervatív párthoz tartozott. Felsőszólalásai nagy figyelmet keltettek, mert atya gondolkodásának nyilvánulását látták bennük. Atyjának 1898-ban bekövetkezett halála után örökölte a friedrichsruh-i uradalmat s a hercegi címet. Az utóbbi években elvonultan élt Friedrichsruhban, atya hagyományainak ápolásában találva vigasztalást. A hercegi kastély, a hol a vaskanzellár kényszerű visszavonultsága éveit töltötte s a hol meghalt, most is az ő emlékének van szentelve, berendezése, a Lenbach által festett Bismarck-arcképek nagy száma, a minduntalan reá emlékeztető helyek gondos épségben tartása mutatják a fiú buzgó kegyeletét.

Bismarck Herbert halálával a hercegi cím *Oló* nevű fiára marad, a ki most hét éves. Herbert öccse, Vilmos még 1901-ben meghalt három leány és egy Miklós nevű fiú hátrahagyásával. Herbert herczegnek még egy ifjabb fia, a három éves *Gottfried* gróf és két leánya maradt.

Dr. KATONA BÉLA.

1855—1904.

Az igazságszolgáltatásnak egyik kiváló munkása, dr. *Katona* Béla koronaügyész-helyettes váratlanul elhunyt szeptember 20-án Rozsnyó-Csetneken, a hol szabadságidejét töltötte. A még csak 49 éves, jeles képzettségű jogászat szivszélhűdés érte. Előkelő hivatalos állásának betöltése mellett a társadalomban is tiszteletreméltó szerepet vitt, rég ideje buzgó támogatója s részben vezetője volt számos emberbaráti intézménynek, a többi közt a «Gyermekmenedék-hely»-nek, a «Rabsegélyező Egyesület»-nek, a «Jogvédő Egyesület»-nek, a mely elnökévé is megválasztotta; ezenkívül helyettes nagymestere volt a magyarországi szabadkőművesek szimbolikus nagypáholyának. Halálának híre váratlanul érte nagyszámú tisztelőit. Betegkedett ugyan néhány hónap óta, de állapotát orvosai sem tartották veszedelmesnek. Üdülés végett utazott előbb Abbaziába, majd a Felvidékre.

Borosjenőn született 1855-ben s 1874-ben lépett államszolgálatba. Előbb a kecskeméti, majd a zilahi törvényszéknél működött s 1883-ban alügyészszé- neveztek ki Kecskemétre, 1887-ben királyi ügyésznek Budapestre, 1892-ben Temesvárra. Ugyanaz év november hónapjában Budapestre helyezték át, 1895-ben főügyési helyettes s a koronaügyészség szervezőkor koronaügyészi helyettes lett. Ebben az állásában a Kurjánál szerepelt, mint közváltó, a hol jogász ismereteivel és szóknál tehetségével vált ki. Tavaly harmadszor házassodott meg. (Első neje korán elhunyt, a másodiktól elvált.) Katona Béla a napokban még lent volt a Kecskemét melletti «Katona-telepen», a melyet atyjáról, néhai Katona Zsigmond gyógyszerészről neveztek el. Kecskemétről ment feleségével, született Madarász Evelinnel (Madarász Viktor jeles festőművész leánya és Ujlaky Ferenc özvegye) Csetnekre gömöri Szontagh Pál látogatására. Ott érte a hirtelen halál, alig néhány percz alatt.

Holttestét Kecskemétre szállították a családi sírboltba. Halálát özvegyén és két gyermekén, Bélán és Margiton kívül özvegy édesanyja, Katona Zsigmondné, szül. Kiss Mária és nagyszámú rokonság gyászolja.

IZSÁKI ERNŐ.

1861—1904.

Izsáki Ernő műszaki tanácsos a kereskedelmi miniszteriumban, meghalt szeptember 17-én, távol hazájától Montrealban (Kanada) 43 éves korában. A kiváló szakember Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter megbízásából augusztus 15-én utazott el az Egyesült-Államok keleti részeibe és Kanadába a kikötők és hajózó csatornák tanulmányozására. Izsáki a vízi ügyekben az első szaktekinélyek közé tartozott.

A korona.

A királyi palást csatja.

A jogar.

Az ország alnájra.

A SZERB KIRÁLY KORONÁZÁSI JELVÉNYEI. — Fényképek után.

Alig volt 20 éves (1861 március 5-ikén született Versezen), a mikor 1881-ben mint okleveles mérnök állami szolgálatba lépett s mindjárt igen fontos munkában, a Türr István tábornok által készített vukovár-samáci csatorna tervének helyszíni felülvizsgálatában s a Kulpa folyó hajózhatóvá tételének előmunkálataiban vett részt. 1887-ben a vizrajzi osztályhoz, 1889-ben a Vaskapuszabályozás-hoz nevezették ki, hol a grébeni szakasz nagyfontosságú munkálatait vezette; 1896-ban a miniszteriumba hívták be, a hol kezdetben a budapesti kereskedelmi kikötő előmunkálataiban vett tevékeny részt, majd a vukovár-samáci csatorna tervezésével bízott meg, legutóbb pedig a Duna-Tisza csatorna előmunkálataihoz osztották be. Izsáki nagy irodalmi és zenei műveltséggel is bírt s szakmájában becses irodalmi tevékenységet fejtett ki. Cikkei a «Vasárnapi Ujság»-ban, a «Gazdasági Mérnök»-ben, «Pester Lloyd»-ban, «Magyar Hajózás»-ban, stb. jelentek meg, többnyire névtelenül. Nagy képzettségű, mértékelt nem ismerő fáradhatatlan munkatér volt s ez volt végzete, mert régi, lappangó szív-baja megölte.

Együtt indult Amerikába Incze Kálmán műszaki tanácsos, Buchberger József és Novák Ferenc kir. mérnökök társaságában, kik a st.-louis-i kiállításra voltak a kereskedelemügyi miniszterium részéről kiküldve tanulmányozás végett. Anguszts végén szerencsésen megérkeztek New-Yorkba, a hol szétváltak, a mennyiben Izsáki mindenképp Washingtonba, azután pedig Albanyba utazott az Erie-csatornához. A montreali (Kanada) magyar-osztrák fő-konzulátus táviratban tudatta a kereskedelemügyi miniszteriummal, hogy Izsáki e hónap 17-én hírtelen meghalt. A szomorú hírt egy a miniszteriumban, mint az azonnal értesített családja körében a legnagyobb megdöbbenéssel fogadták. Öreg szülői, kiknek méltó büszkeségük volt, hűségese életűrsa. Munkái Mariska s öt éves kis leánya gyászolják az oly korán és oly tragikusan elhunyt jeles férfit.

A SZENT JÁNOS-BOGÁR MINT IPARCZIKK.

Japánban számos Szent János-bogár-kereskedő van, a kik 60—70 embert alkalmaznak az este világító kis bogárkák összefogására. Az így fogott kis bogaraknak főleg a nagy városokban van kelete, mert a japáni ünnepélyeknél, mulatságoknál, akár a legelőkelőbb nemesség rendezi, akár a szegény nép, elmaradhatatlan a Szent János-bogár, vagy átlátszó kalitkákban tartogatták, vagy pedig a vendégek jelenlétében egyszerre egész rajokat eresztenek ki.

A bogárfogó már alkonyatkor hozzáfog munkájához, bambuszbottal és szunyogháló-szövetből készült zacskóval fölszerelve. Ha fűzfacsoportot talál, kifeszíti hálóját és bambuszbotjával ütögeti a faágakat. A bogarak a földre esnek s könnyű őket összeszedni, csak sietni kell a dologgal, hogy a bogárkák magukhoz térve el ne röpüljenek. Az ügyes bogarászok nem is rakosgatják egyenként a zacskóba, hanem két kézzel szedegetik a földről, a szájukba dugják s mikor a szájuk már tele van, akkor egyszerre teszik valamennyit a zacskóba. Így tart a munka éjjel után két óráig.

Ekkor a bogárkák a faágakról leröpülnek a friss harmattól belepott földre s a bogarászoknak változtatni kell eljárásán. Végigsöpri a földet egy puha seprővel; ettől a bogárkák elkezdnek

fényleni, úgy, hogy könnyen föl lehet őket szedni. Úgyes, hozzáértő ember egy éjszaka háromezer Szent János-bogárkát is összeszed.

A Szent János-bogárkák fogdosása egyébiránt Japánban nemcsak kenyérkereset, hanem igen kedvelt sport is, melyet főleg gyermekek üznek nagy kedvvel. A kis lányok többnyire bogárfogó hálójával üldözik a kis állatkákat, a fiuk pedig bottal, melynek végére czérnáhaló van kötve s egy ósrégi népdalt énekelnek hozzá.

De nemcsak gyermekek, hanem felnőttek is szívesen ráadják magukat erre a sportra, csak az öregek tartják magukat tőle távol. Ezek kirándulásokat rendeznek, bizonyos Szent János-bogarakban való gazdagságukról ismert helyekre s ott gyönyörködnek a szerterőpködő bogárkák csillogó-villogó színjátékában. A főváros, Tokio és Uji városa között kiránduló japániak ezreit viszik ünnepeken a különvonatok, mert Uji környéke különösen híres az ott található rengeteg tömeg Szent János-bogárról. A fénylő állatkák miriádjai lebegnek ott egy csöndes folyó tükré fölött, oly sűrűen egymás mellett, hogy hol csillogó felhőhöz, hol meg szikrákból álló óriási labdához hasonlítanak.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

51-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» évenként több mint 130 ivre terjed és több mint ezer képet közöl évenként, időnként színes mű-mellékleteket is.

Mikszáth Kálmán kitűnő írónk mint főmunkatárs működik a «Vasárnapi Ujság» szerkesztésében s a vele kötött egyezség értelmében *kiszárolag* a «Vasárnapi Ujság»-ba írja nagybecsű új szépirodalmi műveit: *regényeit, elbeszéléseit.*

A *Vasárnapi Ujság* «Regényvár» című heti mellékletében a legjelesebb hazai és külföldi regényíróktól közöl elbeszéléseket és regényeket *képekkel*, s mint családi lap kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is.

A «Vasárnapi Ujság» társalapja, a most már 50-ik évfolyamába lépő «Politikai Ujdonságok» a hét eseményeit híven és részrehajlatlanul, kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg. A «Politikai Ujdonságok» előfizetői e lap mellett külön díj nélkül kapják a «Világkrónika» képes heti közlönyt és a «Magyar Gazda» című, havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes mellékletet.

A «Világkrónika» hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg és az általánosabb érdekű napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkeknek kívül rendszeren közöl nagyobb elbeszéléseket, regényeket, útirajzokat, úgyszintén mulattató kisebb közleményeket, stb.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona, egész évre 16 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a Világkrónikával negyedévre 4 kor. 80 fillér, félfévre 9 korona 60 fillér, egész évre 19 korona 20 fillér.

A «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» a «Világkrónika» és a «Magyar Gazda» mellékletekkel együtt: negyedévre 6 korona, félfévre 12 korona, egész évre 24 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mezőgazdasági khemia. Irta *Sigmond* Elek, kiadja a kir. magy. természettudományi társulat. A haladni kívánó mezőgazdának ma már okvetlenül szüksége van bizonyos vegytani ismeretekre is, de e célnak megfelelő munka eddig magyar nyelven nem volt. S e nagyon érzett hiányon van hivatva segíteni a most megjelent «Mezőgazdasági Khemia». A könyv öt részre oszlik: az első a növények táplálkozását, a második a talajt, a harmadik a trágyázást, a negyedik a gazdasági állatok táplálását, végül az ötödik a mezőgazdasági technológia körébe vágó tudnivalókat ismerteti. Bár a munka tudományos színvonalon áll, úgy van írva, hogy a gyakorlati gazda is megérthesse s használhassa. A természettudományi társulat adta ki, melynek tagjai négy, mások pedig hat koronáért megszerezhetik.

A magyar iskolai helyesírás szabályai. Irta dr. *Vargha* Damján, ezisztencita főgimnáziumi tanár. Az 1903-ban a közoktatási miniszter által irányadónul megjelölt s az országos közoktatási tanács által megállapított helyesírás szabályok alapján állva e könyv szerzője, olyan dolgozatot készített, melyet minden tanuló megérthet s így könnyen elsajátíthat. Lehetőleg benne van a kis füzetben minden, a mi kétség esetén a tanuló helyes irányba vezetheti. A miniszterileg is engedélyezett füzetke a Szent-István-társulat bizományában jelent meg s ára 40 fillér.

«Blanka házassága és egyéb elbeszélések» cím-mel tiz rövidebb hosszabb elbeszélést gyűjtötte egy kötetbe *Kaló* Imréné. Az elbeszélések taposott által járnak, van bennük sok sentimentalizmus, de van melegség s az elbeszélő hangban élénkség is. A kötet ára 3 korona.

«Kuruczvilág» cím-mel egy kis dalfüzet jelent meg, melyben *Kálmán* Farkasnak *Thaly* Kálmán-nak a kurucz-költészetet fölelevenítő szövegére írt huszonhat dalát iskolai használatra alkalmazta *Bruckner* Frigyes fővárosi énektanár. A füzetke Kókai Lajos kiadásában jelent meg, ára 50 fillér.

Vigszínház. *Weber* Pierre-nek, az eddig inkább sikamlós bohózatokról ismert francia írónak egy finomabb hangú, mélyebb jellemrajza törekvő vig-játékát adták először szeptember 17-én «A kis pártás» cím-mel. Nagyon egyszerű bonodalmú meséje az, hogy *Jouvenin* Jacques, egy már öregedni kezdő férfi beleszeret Genevièvebe, abba a kis lányba, kit egykor mint gyermeket tédőren ringatott, de nem meri megvallani szerelmét, mert a lány sokkal fiatalabb nála s nagyon gazdag. Sőt még maga segíti elő férjhez menetelét egy tönkrement marquis félkegyelmű fához. A leány azonban, a ki szintén szereti Jaquest, esküvéje napján észreveszi ennek szerelmét, ráveszi ujdonsült férjét, hogy az

PÉTER KIRÁLY A KATONAI SZEMLÉN.

esküvő estéjén szöjkék vissza régi kedveséhez, egy chansonettehez. Így aztán a szerelmesek, egy jólékű keresztanya közbenjárásával egymáséi lesznek s az öreg marquis is kárpótlást nyer egy amerikai milliomos kisasszony révén, a kit nőül vesz. A darab kitűnő technikával van felépítve s jellemrajzána és párbeszédeinek finomságaival is hat. A közönség tetszéssel fogadta, a miben jókora része van a jó előadásnak. A főbb szerepekben Hegedűs Gyula, Tanay, Fenyvess, Harmat Hedvig, Nikó Lina, Komlósi Ilon arattak sikert. A darabot Salgó Ernő fordította magyarra.

Népszínház. «Rézi.» Énekes bohózat 3 felvonásban. Írták: *Engel és Horst*. Magyar színpad alkalmazta: *Abonyi Árpád*. Zenéjét *Faragó Jenő* szövegére szerelte: *Barna Izsó*. Teljesen bécsi bohózat ez, a melyben komikai ér csak lánghán buzog. Nehány helyi érdekű élcz, kevés cselekmény, fogadtékos kidolgozás. Egy nyugalmazott jómódú adóárnok, *Wochralek*, visszavonultan él, körülvéve szegényebb sorsú atyafisága hazug kedveskedéseitől. A véletlen összehozza egy szakácsnéval *Rézi*-vel, a ki szemébe mondja az igazat s örömeben felfogadja gazdasszonyának. Alig van nála néhány napig, belészeret s feleségül akarja venni, ám de Rézi nem megy hozzá, hanem kedveséhez, egy kéményseprőhöz. Most egyszerre előkerül *Wochralek* régi szeretője, a kit el is vesz. A darabnak a szereplők, *Komlósi Emma, Kovács, Kiss, Pesti* minden igyekezete mellett sem volt hatása. (K-5).

Hubay Jenő új operája. A jeles hegedűművész és zene-költő «*Lavotta első szerelme*» ezímen három felvonású operát fejezett be. Hőse *Lavotta János*,

DANILO MONTENEGRÓI TRÓNÖRÖKÖS A KATONAI SZEMLÉN.

A BELGRÁDI KORONÁZÁSI ÜNNEPÉLYEK. — Balogh Rezső fénykép.

a híres régi magyar zeneszerző, kinek gyönyörű dalai közül még több él a nép ajkán, így a «Cserebogár, sárga cserebogár», stb. A dalmű, a melynek szövegét *Berczik Árpád* és *Farkas Imre* írták, a múlt század elején játszik, a magyar nemesi fölkelés idejében érdekes drámai alakban *Lavotta* első szerelmének történetét tárgyalja, melyről ő maga «Első szerelme» című gyönyörű dalát írta. Az opera valószínűleg a tavaszkor kerül színpadra.

MI UJSÁG?

Magyar képviselők Amerikában. Az interparlamentáris konferencia magyar csoportja mindenütt szíves fogadtatásra talált Amerikában. Az amerikai lapok közlik a mondott beszédeket szó szerint. Gróf *Apponyi Albert* angol nyelven mondott szónoklataival is elragadta hallgatóit. Több amerikai lap képeket is közöl a magyar bizottságról.

New-Yorkban szeptember 4-ikén az ottani magyarok rendeztek ünnepélyt a *St.-Louisba* induló honfitársak tiszteletére a *Grand-Central-Palace* óriás helyiségeiben. Sok *new-yorki* polgár is jelen volt itt, a kire mély hatást tett gróf *Apponyi* angol beszéde, azt fejtgetvén, hogy a kiknek e szabad hazában is ver szivök elhagyott régi hazájokért, azért szintén jó amerikai polgárok. Ez óriás államszövetség írta a magyarok a legnagyobb rokonszenvet érzik, mert kivirta szabadságát. Amerika szabadsága biztosítja Európa szabadságának. — A szónoklás művészetével előadott beszéd hatása

DANILO MONTENEGRÓI TRÓNÖRÖKÖS ÉS GYÖRGY SZERB TRÓNÖRÖKÖS A KORONÁZÁSI MENETBEN.

alatt hosszú szünet következett. *Goldfogle Henry* *new-yorki* kongresszusi képviselő mondott Istenhozottat a magyar vendégeknek. *Hock János* is, a gyűlés utolsó szónoka, folytonos tetszészaj között beszélt. Beszéde végén felszólította az amerikai magyarokat, hogy miután az amerikai nemzet *Clevelandban* *Kossuth Lajos* szobrának helyet adott, járuljanak hozzá adományaikkal, hogy *Washington Györgynek* szobra *Budapestben* minél előbb felállítható legyen. «Megadjuk!» kiáltotta a lelkes közönség, a mely a gyűlésről távozó magyar képviselőket még az utcán is lelkes ovációkban részesítette.

A *saint-louis-i* tanácskozások után az interparlamentáris konferencia tagjai nagyobb kirándulásokra indultak. A magyar csoport tagjai a múlt hét végén *Colorado* államban is jártak; meglekintették *Denver*-t, *Georgetownt*, a *fort-collins-i* mezőgazdasági egyetemet és *Omahát*, majd *Jován* át *Chicagóba* mentek.

Chicagóba szeptember 18-ikén este érkeztek s az ottani magyarság száz tagu küldöttsége fogadta őket. Az üdvözlésre gróf *Apponyi Albert* válaszolt. Szeptember 19-ikén reggel a *chicagói* magyar egyesület szép ünnepélyt rendezett, melyen a magyar csoport tagjai közül gróf *Apponyi Albert*, *Hock János* és *Barabás Béla* képviselők tartottak lelkes hangu beszédeket. *Chicago* nevezetességeinek meglekintése után a város által rendezett disztrakomán vettek részt és este tíz óraker hagyták el Amerika ezen egyik legszebb városát. A magyar képviselők két csoportra oszolva utaztak el *Chicagó*-ból. Egyik részük a *Central Michigan* vasuton *Detroitba* és onnan *Kanadán* át *Buffalóba* utazott, másik részük pedig a *Lake Shero-Michigan* vasuton a magyar kivándorlóknak bővelkedő *Cleveland* felé vette út-

ját, a honnan szintén *Buffalóba* utaztak. A két csoport tagjai 21-én találkoztak *Buffalóban* és a *Niagara* vizesés meglekintésére indultak.

Clevelandból szeptember 20-ikáról érkezett táviratok szerint az nap a nagyszámu magyarság lakomát rendezett. Az üdvözlő beszédre *Apponyi* válaszolt. Ezután a *Kossuth-szoborhoz* vonultak, a melyre koszorut tettek le. *Garfield* elnök sírját is megkoszorúzták.

Jersey-Cityben az ottani magyar társaskör és betegsegélyző egyesület száztagu küldöttsége fogadta az *Albanyból* érkezett magyar utazókat és *Nánássy Lajos* elnök üdvözölte őket. Gróf *Apponyi Albert* megköszönve a szíves üdvözlést, nagy hatást keltett beszédében fejtgette, hogy miként egyeztethető össze a kivándorolt magyar ember hazafisága az amerikai magyar állampolgárnak új hazájához való hűségével. A város meglekintése után, este *Washingtonba* utaztak a magyar csoport tagjai. Hosszu kocsisorban vonultak a városba, a hol a magyarok szintén lelkesesen fogadták őket. Mint-hogy a legtöbb állam diplomáciai képviselője *Washingtonban* tartózkodik, a különböző államokból ott időző törvényhozók saját államuk követét meglekintogatták. *Roseweilt* elnök szeptember 24-én délután három óraker fogja fogadni az interparlamentáris magyar csoport tagjait a *Fehér Házbán*. *Washingtonból* szeptember 25-ikén utaznak el a magyar képviselők. Egy részük *Baltimore*-t és *Philadelphia*-t át *New-Yorkba* megy, a hol 27-ikén fognak hajóra szállani, tulnyomó részben azonban már 27-ikén indulnak a *bostoni* kikötőből a *Cunard-társaság* «*Iverna*» nevű hajóján *Liverpoolba*.

A KORMÁNY TAGJAI A KIRÁLY MEGÉRKEZÉSÉRE VÁRAKOZVA A KATONAI SZEMLÉN.

HELENA HERZOGNŐ, A KIRÁLY LEÁNYA ÉS KISÉRETE A KATONAI SZEMLÉN.

Az egyetemek megnyitó ünnepén mondott rektori beszédek az idén az egyetemek falain kívül is visszhangzottak, főleg a sajtó egy részében.

A *műegyetem* megnyitó ünnepe szeptember 16-án, a *budapesti tudományegyetem* megnyitását követő napon ment végbe. Dr. *Berzeviczy Albert* közoktatásügyi miniszter itt is megjelent, valamint a másik egyetem rektora a *dékanokkal* és a *főiskolák tanárai*. Az ünnepi beszédet *Hauszmann Alajos* rektor mondta, kit ez évre újra megválasztottak. Többi közt így szólt:

«Bevallom, hogy bizonyos aggodalommal foglaltam el tavaly a rektori széket, mert tisztelt elődeim nem egyszer voltak abban a kellemetlen helyzetben, hogy a megbolygatott fegyelem helyreállítására szigorúbb eszközökhöz is kellett nyulniok. Igaz, hogy akkor külső befolyások, nagyhangzású jelszavak tévesztették meg ifjúságunk egy részét és belesodorták abba az áldatlan mozgalomba, mely csak a szenvedélyeket tudta felkorbácsolni, a nélkül, hogy akár politikai, akár nemzetgazdasági avagy társadalmi jelentősége lett volna. Higyjék el, tisztelt uraim, hogy mi is, a kiknek nemesak hivatásunk önöket oktatni és a technikai tudományok vívmányaival megismertetni, hanem mindenekelőtt kötelességünk önökben a hazafias szellemet ápolni és fejleszteni, mi is tudunk lelkesedni a nagy nemzeti ideálokért és szívünk örül, ha látjuk, hogy a lelkesedés az összes magyar ifjúságot áthatja. De viszont kötelességünk önöket figyelmeztetni és szükség esetén visszatartani az oly áramlatokhoz, melyek a részvételtől, a melyekben egyesek az ifjúságot csak eszköznök hasznájak fel személyes céljaik elérésében.»

A *kolozsvári egyetem* évnyitó ünnepét szeptember 18-ikán tartotta. Itt az elmúlt iskolai év lejelő re-

torának, dr. *Apáthy Istvánnak* a beszéde keltett figyelmet.

Apáthy István a *kolozsvári egyetem* felszerelésének hiányairól szólt. Azt mondotta, hogy mikor az egyetemet 1872-ben megnyitották, intézetei csak egy darab spongyával és két darab krétával voltak felszerelve. A házi javadalom ma is csak 38 és néhány ezer korona. A *kolozsvári egyetem* minden jövedelmek ellenére mégis hatalmasan felvirágzott. De egyes részeiben nagyon aránytalan, felszerelési mindennél elégtelenekek. Ha a közoktatásügyi miniszter minderről meg engedni magát győzni, úgy nem foglalhatja le az állami háztartásunkban a köznevelődésre fordítható filléreket egy *harmadik egyetem* számára addig, míg a *kolozsvári* is ily hiányos, ily szegény. Két felszerelt egyetem több, mint három felszeretlen. Az elmúlt tanévben a két legfontosabb jelenség volt, hogy a *kolozsvári egyetem* hallgatói az első félévben megközelítették a 2000-et (1925), és hogy a *kolozsvári egyetem* a tanév alatt 718 doktori oklevelet adott ki. Hogy pedig a jelöltek szívesebben jelennek meg a *Kolozsvárt emberi hangon szóló tanárok, mint Budapestet olimposzi féltástenek előtt*, ezen nem lehet csodálkozni. Az a fontos, hogy oly sokan keresik a doktori címet, a melyet tölfék túlságos szigorúsággal megtagadni, — a czim egyszersmind kenyérkereseti képesítés levén, — a mai rend szerint nem lehet.

Ezután dr. *Kiss Mórnak*, a mostani tanév rektorának székfoglalója következett.

Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter, régebbi elhatározása következtében szeptember 26-án *Kolozsvárra* érkezik, meglekinti az egyetem épületeit és így közvetlen tapasztalatok alapján ismeri meg a *kolozsvári egyetem* szükségleteit.

INNOCENT METROPOLITA A KATONAI SZEMLÉRE ÉRKEZÉSEKOR, PASICS KÜLÜGYMINISZTERREL.

A BELGRÁDI KORONÁZÁSI ÜNNEPÉLYEK. — Balogh Rezső fénykép.

Új főhercegi palota Budapesten. Budavárban most új befejezéséhez József főherceg szép új palotája, hatalmasan kiegészítve a királyi palota festői és gyönyörű hatását. Most azt emlegetik, hogy Frigyes főherceg is palotát akar építtetni, mely egykor Albrecht nevű fia lakása lenne. Budapesten, a Lánchíd-téren is van egy hercegi palota, Korbog Fülöp hercege; de az már nagyon régen lakatlan.

Új bárók. A királyi gelsei Gutmann Odón, Vilmos, László és Aladár nagyparasoknak és nagybirtokosoknak az örökös magyar bárói méltóságot adományozta 'gelsei és beliszei' előnévvel. A kitüntetett család a nagypar sikeres emelésében, a külföldre is kiható versenyben, emberbaráti és közmívelődési intézmények támogatásában szereztek érdemeket. Ezért 'gelsei' előnévvel már régebben magyar nemességet nyertek, most pedig a báróságban nyilvánult a legfelsőbb elismerés.

Magyar nemesség adományozása. A király Tschögl Gusztáv és Tschögl Henrik budapesti nyakkereskedőknek és törvényes utódaiknak, a kereskedelem terén kifejtett buzgó tevékenységük elismeréséül, a magyar nemesség 'sziklói' előnévvel díjmentesen adományozta.

Házasságok. Néhai dr. Pulszky Ágost egyetemi tanár, s volt államtitkár és neje szül. Fildor Hermina leányának, Henriette nek-ésküvéje szeptember 19-ikén ment végbe, szirma-bessenyei Szirma Tamással, az első honvéd huszárezred főhadnagyával. — Koenig Rudolf szeptember 19-ikén tartotta esküvőjét Ötvös Gitta kisasszonnyal, dr. Ötvös József főhercegi orvos leányával. A belvárosi plébánia-templomban az egyházi szertartást Kanter Károly budavári apátlébornok végezte. — Rákosi Lajos, Rákosi Jenő főrendiházi tagnak, a 'Budapesti Hírlap' főszerkesztőjének fia szeptember 23-án tartotta esküvőjét, Szily Terka kisasszonnyal, néhai Szily János volt országgyűlési képviselő leányával, Pécsétt.

A 'Házartás', a magyar gazdasszonyok ismert közlönye, október elsőjéig ismét alapítója, Kürthy Emilné tulajdonába és kiadásába megy át s a szerkesztést is ő fogja vezetni. — A 'Házartás' előfizetési ára negyedévre 3 korona, mely összeg az új kiadódhatáiba (Budapest, VIII. ker., József-körút 31/B) küldendő.

HALÁLOZÁS.

BISMARCK HERBERT herceget szeptember 21-ikén délután temették el Friedriehsrúhában, a mauzóleumban, hol nagynevű atyja és anyja aluszszák örök álmukat. A herceget gyógyíthatatlan betegsége a májrák gyorsan megölte. Még szeptember 7-ikén sétált és sokkal könnyebben érezte magát, de pár nap múlva betegsége teljes erővel tört ki rajta, és a különben erőteljes férfi nagyon sokat szenvedett, mígnem szeptember 18-án délelőtt csendesen elhunyt, a nélkül, hogy visszanyerte volna eszméletét, melyet már két nap előtt elvesztett. Vilmos császár és Ferenc József király táviratban fejezték ki részvéteket. A temetésen Vilmos császárt Hanke tábornok képviselte s ott volt Bulov birodalmi kancellár, több birodalmi képviselő, több katonai és polgári küldöttség.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Győri Szenté József állami tanítóképző-intézeti nyugalomban, 48-as honvédfőhadnagy 80 éves korában Budapesten. Az elhunyt jeles pedagógus volt s a számtanítás módszerének fejlesztése körül érdemes munkát végzett. Népiszkolai számtani vezérkönyve egyike a legjelesebb uttörő munkáknak. A szabadságharc idején, mint a nagyenyedi diákok széniorát, Bem tábornok nevezte ki hadnagygyá. Szenté végig küzdötte az egész erdélyi téli hadjáratot — Viczián Adám, Pest megye nyug. főpénztárosa Budapesten 67 éves korában, Kaas Ivor báró országgyűlési képviselő és jeles publicista sógorát gyászolja az elhunytban. — Alsókománai Algya János, államvasuti mérnök, 39 éves korában Marosvásárhelyen. — Zámboreszky József ügyvéd munkás élete 57-ik évében Bártfán és nagy család és rokonság gyászolja. — Sztebert Adolf nagybányai polgár 80-dik évében elhunyt. Nyegvennyolcban mint honvéd küzdött s mint fegyverműves nagy szolgálatakat tett. Utóbb mint városi képviselő élénk részt vett a közügyekben és egyházának 1857 óta presbitere volt. — Németh Gyula geszterédi rómkath. esperesplébános 51 éves korában Geszteréden. — Balogh Sándor kalózi ref. lelkész, 48-as honvéd, 73 éves korában. — Koronczy Imre székesfehérvári főreáliskolai tanár 50 éves korában Nagykanizsán. — Dr. Bartha Lajos szilágycsehi ügyvéd 52-ik évében, Szilágycseben, a hol előkelő szerepet játszott, mint a kaszinó elnöke, a polgári állami iskola és óvoda bizottságának elnöke, s a takarékpénztár ügyésze. — Farkas Benedek ügyvéd, Szenté város volt rendőrfőkapitánya és tanácsosa, 79 éves korában Szentéden. — Hetei Horváth László, a munkácsai járás főszolgabírája, néhai Horváth István beregnyeyi főispán fia, 36 éves korában Hete

beregnyeyi községben. — Biscontini Péter kir. nyugalomban 47 éves korában Segesváron. — Kartak Pál kir. tanácsos, nyug. pénzügyi-igazgató 65 éves korában Pozsonyban. — Nagybányai Papp Gyula, fővámbívali ellenőr 43 éves korában Nagyszombatban. — Merza Kristóf, volt nyegvennyolc honvéd, nagybirtokos és kereskedő, a megyei bizottság tagja 82 éves korában Gyergyó-Szent-Miklóson.

Öz. csernekezi Cserneczky Józsefné, szül. ágcsérnöi Szerdahelyi Berta, előkelő biharmegyei család tagja, néhai kuriai bíró özvegye, a ki több szépirodalmi munkát is írt, 68 éves korában Pécselen. — Öz. Bernády Dánielné, szül. Máthé Jeanette, 59 éves korában Maros-Vásárhelyen és nagy család gyászolja. — Öz. Fazekas Józsefné, szül. Vadnay Erzsébet 69 éves korában Miskolcon. — Öz. Jókay Jánosné, szül. Tóth Janka 76 éves korában Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

Arad. H. G. A kronstadti kikötőben horgonyozó balti orosz hajóhad hat első rangú vértézett csatahajóból, két nagy és négy kisebb cirkálóból, három torpedó-cirkálóból és husz legújabb szerkezetű torpedórombolóból áll. Kronstadtból Wladivostokig az út 10,650 tengeri mérföld, melyet a hajóhad legjobb esetben 70 nap alatt tehet meg, feltéve, ha közönszükségletet a nyílt tengeren fedezhetné, s ha utközben vihar nem érné. A legelső akadályt azonban a japán hajóhad képezheti, mely az orosz hajókat a délkeleti tengerből a japán tengerbe való átmenetelkor okvetlenül megtámadná. S tekintve az orosz hajók legénységének, különösen pedig a fűtő személyzetnek a hosszú út alatt bekövetkező kimerülését, a tengeri csata nehezen dőlné el az oroszok javára.

Miskolcz, M. N. Khina az u. n. b. boxer lázadás által okozott károkkért az érdekelte európai hatalmaságoknak és Japánnak, valamint Amerikának összesen 1536 millió koronát köteles fizetni, illetőleg ez összeg után a végleges törlesztés négy százalék kamatot fizetni. A bekezdésben nem volt ugyan kikötve, hogy a kártérítés aranyban fizetendő, de miután Amerika az ezüst valutát már az első részletfizetésnél visszautasította, a többi államok szintén aranyérméket követelnek. Japán 78 millió koronát kapott, melynek legnagyobb részét hajóhada és szárazföldi serege felszerelésére fordította.

Naplemente a Dunán. Szárnyozogtató stb. Az első roppant dögalyos, csak a nagy szavait látjuk, az értelmét nem. Aztán meg hogy lehet a napról azt mondani, hogy 'Komor magányosságban, zordanan s hidegen vándorol.' Ha van valami a világon, a mi természetnél fogva ellentétes a zordanosság és hidegség fogalmával: a nap az. Többi, kisebb verseim komoly törekvés látszik; itt-ott kisiklik a gondolat bennük is abból az irányból, melyben haladnia kellene s bizonyos fészkes hidegség ömlik el rajtuk. Ezért nem tekinthetők költői alkotásoknak.

Sűrű kőd borítja a tájra. Az első zavaros, tartalmatlan ószi vers, a másik pedig a legkopottabb népdal-frázisok egyvelege.

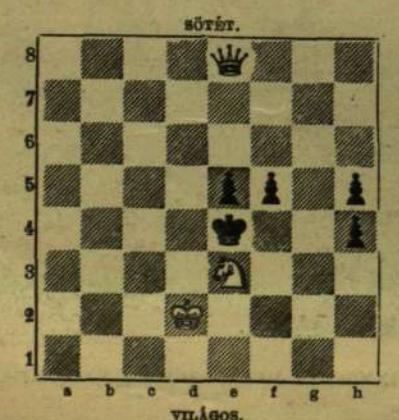
Szerelmes vagyok egy édes szép asszonyba... A fellengző szavak játéka, nem éremi mögöttük a szív dobogását, sem a képelet melegségét.

A gyermekkorról. Afféle csinos vers: tetszetősen verselve, szelíd, lágy érzésekkel, a költői alkotás jól ismert, útszerű virágai. Csak éppen az hiányzik belőle, a mi költői munkát értékessé tehet: az egyéniség. Ugyanez szól a 'Menedék' címűre is.

Szól a zene. A korcsokban. Ifjú szentimentalizmus, az élet ismerete, megfigyelése nélkül. Formaezések azonban, úgy látszik, van. Szeretet. Levél a faluból. Látszik a tehetség mind a kettőn, úgy találjuk azonban, a multkori jobb volt. A 'Szeretet' eziműt rhythmikusabban, kerekebben kellett volna megírni s megértetni, micsoda viszony fűzi a csodaszép lányt a nyomoréhoz. Leánya-e? Mert így az a gondolat is hozzáfér, hogy talán a szerelme, a mi pedig ugyancsak valószínűtlenné teszi a dolgot. Ha ennek megfelelően átdolgozná, válhatnék belőle jó vers. A másiknak tárgya banális.

SAKKJÁTÉK.

2399. számú feladvány. Morsch G.-től.

Világos indúl a s negyedik lépésre matot mond

A 2385. sz. feladvány megfejtése Hallgren E.-től. (Aftonbladet.)

Table with chess solutions. Columns: Világos, Sötét, Világos, a, Sötét. Rows: 1. Kgl-f1, 2. V17-c4, 3. He5-d7 mat. 1. Ha7-c6 (a), 2. Bc8-c6, 3. He6-c4. 1. V17-d5, 2. V17-d5, 3. He3-a4 mat. 1. Be8-b8 (c), 2. V17-c7 + stb. 1. V17-b3, 2. V v. H mat. 1. f5-f4 (d), 2. t. sz. 1. a6-a5, 2. t. sz. 3. V mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H., — Andorfi S., — Kovács J., — Csomayán: Németh Péter., — Bakony-Szentlászlón: Szabó János., — Gurahoncon: Kiutzig Róbert., — A pesti sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 37. számában megjelent képtalány megfejtése: Lement a nap, de csillagok nem jöttek.

Felolvas szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Salvator Lithion-forrás. Természetes vasmentes. Miskolcz, M. N. Khina az u. n. b. boxer lázadás által okozott károkkért az érdekelte európai hatalmaságoknak és Japánnak, valamint Amerikának összesen 1536 millió koronát köteles fizetni, illetőleg ez összeg után a végleges törlesztés négy százalék kamatot fizetni. A bekezdésben nem volt ugyan kikötve, hogy a kártérítés aranyban fizetendő, de miután Amerika az ezüst valutát már az első részletfizetésnél visszautasította, a többi államok szintén aranyérméket követelnek. Japán 78 millió koronát kapott, melynek legnagyobb részét hajóhada és szárazföldi serege felszerelésére fordította.

PURGO.

GERŐ ADOLF. főh. udv. szállító ortop. cipépszemst. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Ajánlja készítményeit

fájós lábakra. Specialista anatóm. mód szerint kidolgozott gyermekcipőkben.

ÉLŐVIRÁGOK csokrok, koszorúk kaphatók PÁSZTORY M. élővirágkereskedésben Budapest, VIII., Nemzetisínház. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 10613

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG 10528 Budapest, V., Ferenc József-tér 3 (Fűdő-utca sarkán). Ajánlja: Margit beütött üveget, mely minden tekintetben felülmúlja a más szerkezeteket. Az üveg színp. fehér légmentes zára egyszerű, kezelése könnyű. Készül 1/10 lit. tartalommal 40 Ft. 1/2 a 50. Kristályüveg asztalkészletek nagy raktára

Kováts Béla kocsigyártó Budapest, V., Liptó-körút 3. Ajánlja ugyan berendezett modern hintó raktárát. Alapított 1886. Képes árjegyzék bérmentve

Az én mamám örökké szép marad, mert nem hisz a csodaszereken s csak a valóban teljesen ártalmatlan Székely havasi tejkremet, ára 1.50 K, 1/2 adag 1 K tejkrem-szappant, ára 1 korona, tejkrem-hőlgyport, ára 1 kor. 50 fill.

használja, melyek tisztá hivály-tejből s havasi nőgyógyászok készítenek s így semmi ártalmat vagy kárt nem tartalmaznak. Előváltják az arez összes tisztáltságnak. Orvosi vélemény: A Székely havasi tejkrem s szappan az arez s kézről linonitására és ápolására a szeplok és más arczisztáltságnak eltávolítására a legjobban ajánlható szer. Dr. gróf Hugonny Vilma orvosudor. Budapest, VIII., Szabóki-utca 41.

Császárfürdő BUDAPESTEN téli és nyári gyógyhely. Elsővangu. E kénesvízű gyógyfürdő páradán, gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel pompás ésványvíz uszodával, hős és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve.

„BLÖFF!!“ legújabb átmeneti double-kabát frt 14 és feljebb, divatos Saccoöltöny frt 15 és feljebb csakis 10505 KOCH TESTVÉREKNÉL Legnagyobb férfi-, fiu- és gyermekruha-áruház KAROLY-KÖRÚT 26.

Alapított 1866. A legjobb bel- és külföldi Alapított 1865 zongorák, pianinók és harmoniumok legelőbbben kaphatók Heckenast Gusztáv zongorateremben Budapest, IV., Gizella-tér 2 (Váci-utca sarkán). Erhard udvari zongoragyár Schiedlmayer és fia stuttgarteri udvari zongoragyár magyarországi egyedül: Képviselete, Valódi amerikai harmoniumok. 10180 Nagy köleszőnő-intézet. Árjegyzék ingyen.

A Kalap-király 10521 3, 4, 5 koronás különlegességekben elismert speciálta. Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klottilá-palota.

Sztraka-féle Tannin-csokoládé kitűnő hatású kis gyermekek és felnőttek számára eladható 40 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. 10573

+ Soványosság + Szép testüledet a D. Franz Steiner & Co. Berlin céppora Allal. Aranyérmekkel kitüntetve Páris 1900. Hygiene-kiállítás és Hamburg 1901. 6-8 év alatt már 30 fontnyi gyarapodást érkeztess. Orvosi rend. szerint. Szépen becsomagolva. Nem csúszkodik. Szépen kiemelt. A csokoládé 1 kor. 50 fillér. Postautalvány vagy utánvéttel. Szállítja: 10122 TÖRÖK JÓZSEF Gyógyszerés, Budapest, 18. Király-u. 12.

A valódi Roskopf arany-double-Savonnet Anker-Remontoirok a legújabb Roskopf-órák. Ezen órák kiváló garantiát precíz-ankerművel bírnak. Dupla fedetlek, három igen erős aranydouble-fedél rugófedéllel. Az aranydouble aranyhoz hasonló fémmel, mely arany-színét sohasem veszti. Ezen órák kemény kivitelűek miatt általában csodáltnak és a valódi arany-óráktól meg nem különböztethetők. Ára frt 5. Hozzá illő aranydouble úri lánc frt 1.50. Minden órához egy 3 évi kezességlevél csatolunk. A szétkibontást csak utánvét mellett eszközöl. Josef Spiering, Wien, I., Postgasse 2.-23.

Olesó órák Arany és ezüst órák 3 évi irásbeli jóállással. Eredeti gyári órák Gyári raktár MAX BÜHNEL órák, Wien, IV., Margarethenstr. 38/G Legnagyobb és legértebb cég. Alapított 1840. Legmagasabb kitüntetés Grand Prix és nagy arany érem Páris 1904. Nikkel remontoir-óra 160 frt. Valódi acél-remontoir-óra 190 frt. Roskopf-rendszerű szabadalm. remontoir-óra 2 frt. Eredeti 'Vasuti Roskopf'-óra (nem Roskopf-rendszerű) 330 frt. Gólim remontoir-óra (kettős fedéllel) 290 frt. Valódi ezüst remontoir-óra 3 frt. Kettős fedéllel 330 frt. Tula remontoir-óra aranyból ráhelyezett magy. kir. címerrel vagy es. k. osztrák birodalmi sással, vagy szép vadászkepekkel 5 frt. Valódi ezüst remontoir-óra 14 karátos arany remontoir-óra 730 frt. 14 kar. arany pánccél-lánc 10 frt. 14 kar. arany-gyűrű 180 frt. Ingórák két szílyal 130 cm. hosszn 1075 frt. Kerek könyvórák 135 frt. Ébresztő-órák, nikkell 1 frt. — Megnem felelő kiegészítők vagy a pénz visszaküldöm. Kérje egy levelezőlapon nagy, 300 káppal ellátott árjegyzékemet, mit ingyen és bérmentve küldök. 10583

Hazai gyártmány! KLEINOSCHEG SEC UJDONSÁG! ELSŐ MINŐSÉGŰ PEZSGŐ. KLEINOSCHEG TESTVÉREK csász. és kir. udvari szállító pezsgő pinczéi BUDAFOK. 10301

Cs. és kir. kizár. szabadalmazott világító-kályha-gyár Krén I. Székesfehérvár. A jelenkor legjobb kályhái. Kívánatra küldök ingyen és bérmentve képes árjegyzéket. 10588

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüst-ékszer-gyáros és órásmester, Pécssett 122. 10 évi jótállással. 10382 Precision óra rendkívül erős 14 karátos aranyból, dupla fedéllel, mely a legkisebb részletig a legfinomabb minőségű. 170 korona. II-ik minőségben 130 korona. Valódi 14 karátos női remontoir óra dupla fedéllel, rendkívül finom szerkezettel és gyönyörű díszítéssel 56 korona. Valódi 14 karátos arany női remontoir óra, erős dupla fedéllel gyönyörű díszítéssel 68 korona. Finom szerkezetű, kiváló díszes kiállítású, erős dupla fedéllel valódi arany óra. 140 korona. II. minőségű szintén jó szerkezettel, 100 korona.

Olcso cseh ágytoll!

5 kilo: új foszlott 9.60 K.
jobb 12 K., fehér pelyhűtve foszlott 18 K., 24 K., hófehér pelyhűtve foszlott 30 K. 36 K.
Szállítás portmentes, utánvétel. A kicserélés és visszavétel portmentesítés ellenében megengedjük. 10914
Benedikt Sachsel,
Lobes 279.
Post Pilsen, Böhmen.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

VASÁRNAPI UJSÁG

40. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 2.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG félévre 8. (a Világkrónikával) együtt egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) félévre 5. Kétfoldi előfizetésekre a postai megkötözött viteldíj is csatolandó.

PÉTER SZERB KIRÁLY MEGKORONÁZÁSA.

EMLEKEZTES napja a szerbek történetének ez év szeptember 21-ike, midőn sok századév óta először volt ismét koronázás Szerbia földjén. Hajdan fény övezte a szerb koronát, időszakonként a Balkán-félsziget leg-hatalmasabb uralkodóinak fejét díszítette, de aztán a szerencsétlen rigómezei csatával ki-aludt a fénye a szerb császárnak s vele együtt a szerb nemzet függetlenségének is vége szakadt. Ezután hosszú századokig a gyász, a megpróbáltatás napjai következtek a szerbekre, maguk kemény igába süllyedtek, országuk pedig csak földrajzi fogalomává vált.

Danilo montenegrói trónörökös daliás alakja, a kinek a mint megjelent, bőven kijutott a nézők lelkes zsviúzásából. Népszerűségben még különösen a kis, tengerészruhába öltözött Pál herceg osztozott vele, az Arzén herceg fia, a ki most ott harcol az «orosz testvér» seregében a japánok ellen. Hát már csak ezért is rokonszenves, de máskülönben is nagyon megnyerő arcu, jókedvű, mosolygó fiu.

Az idegenek közül Danilon kívül még a bolgár küldötteket tüntette ki a nép szives ovációkkal, mert épen csak Bulgária volt az egyetlen ország, mely nagyobb küldöttséggel képviseltette magát a koronázáson. Az erőteljes, nagyon is csillogó öltözötű alakok láttára még azt is elfeledte most a szerb közönség, hogy a «bolgár testvérek» milyen erőszakoskodásokat követnek el oda lenn Macedóniában a szerb testvéreken s hogy akarják azokat minden módon bolgárokká tenni.

De a szerb nép nem feledte multját s kitartó küzdelmek után ismét visszavivta függetlenségét, országa önállóságát. Jó ideje már annak s azóta fejedelmek, királyok ültek trónján, de nem koronáztatta meg magát egyik sem. A mostani királynak, Péternek jutott osztályrészül, hogy királysága fényét a koronázás szertartásával is emelje.

Nagy örömmel töltötte ez el a szerb nemzetet s rokonszenvesen fogadták barátai, köztük mi magyarok is, kiket nem csak a történelmi kapcsok, hanem a jelen és jövő is erős szálakkal fűznek a szerbek országához.

Legutóbbi számunkban megemlékeztünk már a nevezetes eseményről s annak lefolyásáról több képet is közöltünk, melyeket most még néhányval kiegészítünk.

Az egyik azt tünteti fel, a mint a már megkoronázott Péter király a templomból visszatér palotájába. A menet a Teraszja nevű föntözán halad. Péter király pompás fehér ménen ül, fején korona, kezében jogar, vállán hermelinprémes palást, melynek biborszín velencei bársonyán nagy himzett arany liliomok csillognak. Szemmel láthatólag nehéz volt a királynak a korona, s csak eleinte viszonzotta fejhajtogatással a jobbról-balról felhangzó üdvözléseket, de aztán, mivel fárasztónak találta, abban hagyta. Lovát elől két katonatiszt vezette, hátul két hadapród a palástot tartotta. Közvetlen utána a királyi hercegek s Danilo montenegrói trónörökös lovagoltak, majd aztán a hadsereg főtisztjei, élükön Misics ezredessel, továbbá egy szakasz királyi lovas testőr. A menetet a diplomaták s előkelőségek hosszú kocsisora fejezte be.

A menetben különben legfeltűnőbb volt a

PÉTER KIRÁLY CSALÁDJÁVAL, DANILO MONTENEGRÓI TRÓNÖRÖKÖS ÉS ENNEK NEJE TÁRSASÁGÁBAN. (A királytól balra Danilo montenegrói trónörökös, mögötte György szerb trónörökös, a szélen Sándor szerb királyi herceg, a királytól jobbra Milica hercegnő, a montenegrói trónörökös neje, tőle jobbra Helena szerb kir. hercegnő. A király mögött Pál herceg és az udvari kíséret látható.)

Nem hálaíratok és elismerő-velek, hanem tények bizonyítják, hogy a máramarosi liliom-arczenkőcs és arczkrem a Szereszen védjeggyel a legutólrhetetlenebb szépségért a csométika terén. Semmiféle ártalmas szert nem tartalmaz.

Hozzá való liliom tejszappan 1 drb 80 fill.
Kis tégyely arczenkőcs 1 korona.
Nagy tégyely arczenkőcs 2 korona.
Kis tégyely arczkrem 2 korona.
Nagy tégyely arczkrem 4 korona.
Liliom-arcpor bármely színben 1 doboz 1 korona 60 fillér.

Kapható a készítőnél **LÁSZLÓ GÉZA** Szereszenygyártásban Máramarosvágyon. Főraktár: Török József Király-utca 12 és Andrássy-út 26., valamint a Nádor gyógyszerüzében is Budapest. 10510

JBOYAILLATOS MANDULA KÖRPA ARC ÁPOLÁSRA LEGJOBBAN BEVÁLT SZER

MOYTSCH A.ÉST.É., BÉCS
X/3 QUELLENG. 116.52. és 1. LOGECK 3.52.

Villanyos zseblámpa.

Könnyű nyomásra azonnal világos villanyos fény sugárik. Teljesen veszélytelen. Könnyen és kényelmesen zsebben hordható. E lámpát évekig lehet használni, mivel a kiegészítő batériát külön lehet pótolni. Ara teljesen felszerelve 3 K., fényzóróval 4 K. Pótbateria darabonként 1 K. Előre-fizetés vagy utánvétel.

J. KÖNIG,
Wien, VII., Westbahnstrasse 36.

Vértess-féle sóborszesz 10591
Minden házban szükséges.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánkká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszerkezelés elhajtja a túlságos emboipoint csahatatlannal és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a títka-minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját megakarja őrizni. Egy üveges ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvétel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacien, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**

Ausztria-Magyarországban: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.** 10467

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros. 10104
Os. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.
Tervek, költségvetések, földelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puskaműves, az olasz király ő felségének udvari szállítója.
BUDAPESTEN raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára Közsé-utca 7.
Dűsan ellátott raktár legújabb szerkezettű kettős vadász-tegyverekből, golyótegyverek, amerikai Winchester berétes ismétlő tegyverek, forgópisztolyok, szalontegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerkekből, melyek jóságáért kezeskedik. (Alapítatott 1808. évben.)

Igen hatáson vér-szegénység, szápkor, neurasthenia esetei ben. Egy üveg ára 2.40 kor. Egy 6 üveget tartalmazó postaládá 12.12 kor. franco küldve.

Főraktár Budapestben: **Török József gyógyszerüzében.**
Továbbá a készítőnél: **Rozsnyay Mátyás gyógyszerüzében Aradon, Szabadeg-tér, valamint minden más gyógyszerüzében.**

Rozsnyay vasas china bora.

A Rozsnyay-féle vasas china bora egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. Magyar édes borral készítve, a külföldi készítményekkel nemcsak kiállja a versenyt, hanem azokat felül is mulja. Vérszegényeknek különösen ajánlható.

Számos elismerő nyilatkozat. Több kórházban van alkalmazva. kalmazva. 9413

Tornaszor
egy a hadsereg, mint iskolák részére készen vagy megrendelés szerint kapható

Lopos Gyula tornaszor-készítő
Budapest, III. ker., Zsigmond-u. 102.
Árjegyzék kívánatra megküldetik. 10590

Villamfelszerelési vállalat. 10608

Villamos világítás és motorok, telefon, rádió, hűtőgép és villámhárítók szakaszerü berendezését a biztonsági szabályok szerint eszközöl

Id. RIEDER OTTÓ, BUDAPEST, IV., Irány-utca 20. sz. (Király-bazár.)

Mindenütt, minden gyógyszerüzében kapható.
A házban és az uton nélkülözhetetlen szemek van elismervé

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatású rossz emésztésű és a vele együtt fellépő betegségekkel, mint felhőfőge, gyomorégés, székrekedés, székpádos, túlzott étvágy, gyomorfájás, étvágytalanság, katarrius, gyuladás, gyengeségi állapot, fejfájás stb. stb. Működik mint gőcs- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkoldó és tisztító szer.

Postán legkevesebb széküldés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.

Kiesinybeni eladásnál a raktárakban 1 kis üveg ára 30 fillér, 4 ket-tős üveg 60 fillér.

Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett szől apéza védjegyre: «Ich dien.» Egyedül ez valódi.

Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsam-gyártmányok viszoneladása törvényileg tilva van. 10547

Egyedüli valódi **BALZSAM** «Védangyal» tegyver-üzéből THIERRY A. Pragra-ban, Rohitsch-Sauerbrunn mellett. 10547

Thierry A. Centifolia-kenőcse gyógyszerész

fájdalomcsintető, puhító, oldó, hűző, gyógyító stb. Legkisebb postai széküldés 2 tégyel 3 K 60 fillér. Kiesinybeni eladásnál a raktárakban 1 K 20 fillér tégyelvenként. Főraktár Budapestben: **Török J., dr. Eger L. I. gyógyszerüzében: Lágoson Vértess, követele részletek ezimendők: «Schutzengel Apotheke» és A. Thierry in Pragra-ban bei Rohitsch-Sauerbrunn.**

Az összeg előzetes beküldése esetén a szállítást egy nappal előbb történik, mint utánvétel és az utánvételi pótdíj is meg-takarítható, így ajánlatosabb az összegzet előzetesen utalványozni és a megrendelést a szelvényen eszközölni és a pontos ezimet megadni.

MARGIT-CREME, mely végülis, sem higányt, sem élmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arczenkőcs pár nap alatt eltávolít szepőt, mélyfoltot, pattanást, bőrrákát (Miteszer) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhe-lyeket és az arcot hófehérré, simává és üdövé változtatja. Ara nagy tégyel 2 kor., kis tégyel 1 kor.

Margit hűlőtegyer 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogtegyer (Zahn-pasta) 1 kor., Margit arcvíz 1 korona.

Hamisítványok bíróság tiltóztatnak.

Postán utánvétel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer. Arad.** Budapesti főraktár: **Török József gyógyszer. Király-utca 12 és Andrássy-út 29.** Kapható minden gyógyszerüzében.